

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การแสดงผลการวิจัยโดยการแปลผลข้อมูลซึ่งได้จากการรวบรวมด้วยแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยทำการแปลผลค่าสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยจำแนกการประเมินผลจากพื้นที่ศึกษาเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การแปลผลข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2 การแปลผลแนวความคิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองขนาดใหญ่ สาเหตุของปัญหา ใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 3 การแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน สภาพของชุมชนที่คาดหวังตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามตามแนวความคิดเรื่องเมืองน่าอยู่ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 4 การแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 250)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	131	52.4
หญิง	119	47.6

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ลักษณะทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ			
	ไม่เกิน 20 ปี	42	16.8
	20 – 30 ปี	45	18.0
	31 – 40 ปี	42	16.8
	41 – 50 ปี	37	14.8
	51 – 60 ปี	46	18.4
	61 ปีขึ้นไป	38	15.2
3. ระดับการศึกษา			
	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	46	18.4
	มัธยมศึกษาตอนต้น	16	6.4
	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	47	18.8
	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	40	16.0
	ปริญญาตรี	100	40.0
	ปริญญาโทหรือสูงกว่า	1	0.4
4. อาชีพหลัก			
	ธุรกิจส่วนตัว	50	20.0
	รับจ้างทั่วไป ลูกจ้างบริษัทห้างร้าน	95	38.0
	นักเรียน นักศึกษา	47	18.8
	ข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	9	3.6
	แม่บ้าน พ่อบ้าน	30	12.0
	อิสระ	19	7.6
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน			
	ไม่เกิน 10,000 บาท	184	73.6
	10,001 – 15,000 บาท	48	19.2
	15,001 – 20,000 บาท	9	3.6
	20,001 – 25,000 บาท	7	2.8
	25,001 บาทขึ้นไป	2	0.8

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. ระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนวัดเกต		
ไม่เกิน 5 ปี	53	21.2
5 – 10 ปี	30	12.0
11 – 15 ปี	7	2.8
16 – 20 ปี	34	13.6
21 ปีขึ้นไป	126	50.4
7. ลักษณะการเข้าอยู่อาศัยในชุมชนวัดเกต		
เป็นมรดกตกทอด	136	54.4
มาซื้อที่อยู่ใหม่	39	15.6
มาพักอาศัยกับญาติ	13	5.2
เช่าอาศัย	62	24.8

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนวัดเกต เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.7 ส่วนมากมีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.4 รองลงมา อายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.0 มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 18.8 ประกอบอาชีพรับจ้าง หรือลูกจ้างบริษัทห้างร้าน คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมา ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 20.0 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 73.6 มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนวัดเกต 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50.4 และลักษณะการอยู่อาศัยในชุมชนวัดเกตเป็นรูปแบบของการได้รับมรดกตกทอด คิดเป็นร้อยละ 54.4

ตอนที่ 2 แนวความคิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองขนาดใหญ่

ตารางต่อไปนี้เป็นารรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน พร้อมทั้งการแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ปัญหาด้านกายภาพของชุมชน ปัญหาทางด้านสังคม รวมถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนวัดเกต

สภาพของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม	ความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1 มีแหล่งน้ำเสียหรือน้ำขังอยู่หลายจุด	154 (61.6)	96 (38.4)	250 (100.0)
2 มีสภาพอากาศไม่ค่อยดี (มีฝุ่นละออง และควันดำมาก)	131 (52.4)	119 (47.6)	250 (100.0)
3 มีเสียงดังจากขุดยานเกือบทั้งวัน	142 (56.8)	108 (43.2)	250 (100.0)
4 มีเสียงดังจากร้านค้า ร้านอาหาร หรือผับ หลายแห่ง	138 (55.2)	112 (44.8)	250 (100.0)
5 มีแหล่งเสื่อมโทรมหรือชุมชนแออัดในหลายจุด	127 (50.8)	123 (49.2)	250 (100.0)
6 ขาดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชุมชนของตนเอง	50 (20.0)	200 (80.0)	250 (100.0)
7 ขาดความภาคภูมิใจในศิลปกรรมและวัฒนธรรมของชุมชนของตนเอง	44 (17.6)	206 (82.4)	250 (100.0)

จากตารางที่ 4.2 แสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนวัดเกตเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนวัดเกต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนวัดเกตที่สำคัญ 3 ปัญหา เรียงตามลำดับความถี่มีดังนี้ ปัญหาอันดับแรกคือร้อยละ 61.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าชุมชนกำลังประสบปัญหาการมีแหล่งน้ำเสียหรือน้ำขังอยู่หลายจุด ปัญหาอันดับที่สอง ร้อยละ 56.8 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ระบุว่าชุมชนกำลังประสบปัญหาเสียงดังจากขุดยานเกือบทั้งวัน และปัญหาอันดับที่สาม ร้อยละ 52.4 ระบุว่าชุมชนกำลังประสบปัญหามีสภาพอากาศไม่ค่อยดีเนื่องจากมีฝุ่นละอองขนาดเล็กและมีควันดำจากท่อไอเสียรถยนต์เป็นจำนวนมาก

สำหรับในเรื่องของความภูมิใจในเอกลักษณ์ของชุมชนของตนเอง และความภูมิใจในศิลปกรรมและวัฒนธรรมของชุมชนของตนเองนั้น พบว่า ร้อยละ 80 และ 82.4 ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าพวกเขามีความภูมิใจในเอกลักษณ์ของชุมชนของตนเอง และมีความภูมิใจในศิลปกรรมและวัฒนธรรมของชุมชนของตนเองเป็นอย่างสูง ดังสามารถเห็นได้จากเรื่องของศิลปวัฒนธรรม ชุมชนวัดเกตค่อนข้างมีความภูมิใจค่อนข้างมาก โดยเฉพาะวัดเกตการามซึ่งมี

ประวัติศาสตร์ต่อเนื่องมายาวนาน เป็นที่น่าสนใจของบุคคลภายนอกตลอดจนนักประวัติศาสตร์ ได้มาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเมืองเชียงใหม่เพราะมีศิลาจารึกอยู่ภายในวัดเกตการาม รวมทั้งชุมชนให้การยอมรับว่าการมีประวัติศาสตร์ของตนเองบ่งบอกถึงการมีศิลปวัฒนธรรมของตนเอง บ่งบอกถึงความภูมิใจและคุณค่าที่สำคัญต่อจิตใจสมาชิกในชุมชนวัดเกตตั้งปรากฏในการสัมภาษณ์ ประเสริฐสุข จามรมาน ตอนหนึ่งว่า “...มีสิ่งที่ตัวเองรู้ว่าในเมืองตัวเองมีอะไรที่มีคุณค่ามีอะไรที่เป็นวัฒนธรรมของตนเอง อันนั้นจะมีคุณค่าทางด้านจิตใจ...”

ภาพที่ 4.1 บ้านไม้สัก 337 เสา ซึ่งเป็นของตระกูลเบน อยู่ที่เบนนิวาส ในอดีตเป็นที่ทำการของบริษัทบริติชบอร์เนียว ถือว่าเป็นบ้านไม้สักขนาดใหญ่ที่เก่าแก่และยังมีสภาพสมบูรณ์

ภาพที่ 4.2 หอพ่อบ้านวัดเกต ตั้งอยู่ใกล้ๆ วัดเกตการาม เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ชาวบ้านร่วมมือร่วมใจ สืบทอดประเพณีที่ดั้งเดิมไว้

ภาพที่ 4.3 สภาพภายในพิพิธภัณฑ์วัดเกตการามที่ชาวบ้านวัดเกตภาคภูมิใจและสามารถ
สืบทอดเรื่องราวและเก็บรักษาข้าวของเครื่องใช้ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ดู
(ตาแจ๊คกับนักท่องเที่ยว และนักเรียนที่สนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์)

ที่พิพิธภัณฑ์ที่วัดเกตนี้ มีของเก่ามากมาย ซึ่งชาวบ้านชุมชนวัดเกตและที่อื่น ๆ ร่วมกัน
บริจาคไว้เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้ชมของเก่าแก่ ได้เห็นสิ่งของที่คนสมัยก่อนใช้ และสิ่งของซึ่งอยู่ใน
พิพิธภัณฑ์บางอย่างไม่สามารถหาซื้อได้แล้วในปัจจุบัน มีการบริหารจัดการ โดยกรรมการชุมชน การ
มีศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเองนี่เองเป็นเรื่องของความภาคภูมิใจจนนำไปสู่การได้รับเลือกเป็น
ชุมชนนำอยู่ชุมชนหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าอาวาสวัดเกตการาม ที่ว่า “...การ
ที่บ้านวัดเกตได้รับเลือกให้เป็น 1 ในชุมชนเมืองนำอยู่ ส่วนมากจะเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม
เกี่ยวกับของเก่า ย่านนี้มีมาค่อนข้างมากไม่ว่าจะเป็นอาคารเก่า โดยส่วนตัวก็ว่าดี เป็นการอนุรักษ์ไว้
อย่างที่วัดก็อนุรักษ์กุฏิเก่า 2-3 หลัง ไม่รื้อถอนแต่จะใช้วิธีการบูรณะ...”

จากการสัมภาษณ์ ตาแจ๊คได้กล่าวไว้ให้เห็นว่า ตั้งแต่เด็กสิ่งที่ได้พบเห็นก็คือ การอยู่ร่วมกัน
ของประชาชนหลากหลายเผ่าพันธุ์ ทุกกลุ่มทุกเหล่าได้ร่วมกันพัฒนาให้ชุมชนมีเอกลักษณ์เป็นของ
ตนเอง มีความเป็นอยู่กันอย่างกลมเกลียว สนับสนุนกิจกรรมซึ่งกันและกัน โดยไม่คำนึงว่าตนเอง
นั้นเชื้อชาติใด นับถือศาสนาใด รวมทั้งสามารถร่วมกันสร้างสะพานที่สำคัญไว้ให้คนรุ่นหลังได้
รำลึกถึง ดังที่ได้กล่าวไว้ว่า “ข้าวจันสมแต่เมื่อก่อนเป็นข้าวเตะ ถ้าน้ำน้ำเทศบาลก็รื้อไปเก็บไว้แล้ว
ก็ใช้ทำเรือหนานโตเพื่อข้ามเรือ พอถึงหน้าแล้งเทศบาลก็ทำใหม่ พอใช้นาน ๆ นายห้างโมติเศรษฐี
เชียงใหม่ก็สร้างข้าวจันสมให้เมียที่ตาย...” นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นที่คนในชุมชนได้ร่วมกัน
ดำเนินการ จนนำไปสู่การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน โดยเฉพาะการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ภายใน
วัดเกต ซึ่งได้รับความสนใจจากบุคคลทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และต่างจังหวัด ทั้งชาวไทยและ

ชาวต่างชาติ นอกจากนี้ตาแจ้ก็ยังได้เน้นย้ำ เกี่ยวกับลักษณะของการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างอีกครั้งหนึ่งว่า

“...บริติชชอบเนี่ยอยู่ที่นี้ 140 ปี แล้วมิชชันนารีอเมริกันสร้างปรินซ์ฯ แมคคอมิกส์ คารา เมื่อก่อนเราังไม่มีโรงพยาบาลสวนดอก มืออเมริกัน อังกฤษ ฮินดูมีวัดอายุ 100 กว่าปี อิสลาม ก็อยู่ข้างหลัง ก็อยู่กันอย่างสันติสุข... อย่างที่บ้านพ่อเป็นคริสเตียน พี่สาว 2 คนเป็นคริสตัง ตาแจ้กับแม่และน้องสาวนับถือพุทธ ตอนที่สาวคาชบาทหลวงถือไม้กางเขนนำหน้า พระ 8 องค์เดินตามเพราะเขาช่วย คนเยอะ พระกับบาทหลวงก็ผลัดกันเทศน์...”

ดังเห็นได้จากภาพที่ 4.4 ที่จะมีทั้งพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา และบาทหลวง ในศาสนาคริสต์มาร่วมพิธีศพของชาวบ้าน

ภาพที่ 4.4 ในอดีตหากมีงานศพ ทั้งพระในพระพุทธศาสนา กับผู้นำของศาสนาคริสต์ มาร่วมงานพิธีได้อย่างลงตัว

แม้ว่าชุมชนวัดเกตจะมีเรื่องราวดีๆ ที่น่าชื่นชมมากมาย แต่ในแง่ของปัญหาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ก็ยังมีปรากฏให้เห็น โดยเฉพาะปัญหาการระบายน้ำหรือน้ำท่วม สภาพ น้ำขัง น้ำท่วมนำไปสู่ความเกรงกลัวโรคไข้เลือดออกกระบาดในพื้นที่ แม้ว่าในชุมชนวัดเกตเปิดโอกาส เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาสาธารณสุขในเบื้องต้นจากผลกระทบน้ำท่วมขังทุกๆ ปี อาสาสมัครสาธารณสุขเป็นผู้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ เชื่อว่ามีส่วนทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดความระมัดระวังดูแลสุขภาพและอนามัย ส่วนการช่วยเหลือจากหน่วยงานสาธารณสุขก็มีนโยบายการแจกยาป้องกันหรือรักษาโรคระบาดมาหลายปีแล้ว ดังรายละเอียดส่วนหนึ่งจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ปัญหาสำคัญเรื่องจริง คือ น้ำท่วมขังหลังฝนตก เกิดจากท่อระบายน้ำไม่ทัน ส่วนของน้ำปิ้งร้านอาหารและตลอดน่าจะมีส่วนในการปล่อยน้ำทิ้งและเศษอาหารไหลลงน้ำ ส่วนในชุมชนบางบ้านก็ปล่อยให้มีน้ำขังใต้ถุนบ้าน นำไปสู่การเป็นโรคไข้เลือดออก ก็มีการแจกทรายอะเบท ยาง่าหนู ถุงดำ น้ำยาอีเอ็ม ให้แก่ชาวบ้านเพื่อนำไปใช้รักษาความสะอาดในบ้านเรือนป้องกันโรคไข้เลือดออก และให้ความรู้เรื่องภัยน้ำขัง อสม.ของแต่ละหอย่อมบ้านจะประชาสัมพันธ์ให้ดูแลสุขภาพและอนามัยขั้นพื้นฐาน...”

ปัญหาน้ำท่วมขังนี้เองได้มีส่วนสำคัญต่อการบริการสาธารณสุขในชุมชนวัดเกต เพราะตลอดเวลาที่ผ่านมาให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชนในรูปของการให้บริการดูแลสุขภาพอนามัยผ่านอาสาสมัครสาธารณสุขซึ่งมีอยู่ประมาณ 10 คน เข้าไปให้ความดูแลช่วยเหลือบริการสาธารณสุขให้แก่ประชาชนเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขได้รับคำสั่งจากสาธารณสุขจังหวัดให้เข้าไปดูแลและรณรงค์ป้องกันไข้เลือดออก ส่วนการให้บริการอื่น ๆ ก็มีเช่นกัน โดยเฉพาะบริการสุขภาพจากเทศบาลนครเชียงใหม่ซึ่งมาให้บริการในพื้นที่เป็นครั้งคราวมีกำหนดคาบลงพื้นที่ให้บริการแก่ชุมชนไม่แน่นอนแต่ส่วนใหญ่มักมาให้บริการในช่วงฤดูฝนเพราะมีปัญหาการระบาดของไข้เลือดออกในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่อยู่บ่อยครั้ง การให้บริการจากหน่วยงานของเทศบาล อาสาสมัครสาธารณสุข ทำให้ชุมชนวัดเกตไม่เคยพบปัญหาเกี่ยวกับการสาธารณสุขโดยเฉพาะโรคระบาดในพื้นที่ ส่วนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ดังเช่น โรคพิษสุนัขบ้า จากสุนัขจรจัด และสุนัขในวัดก็จะมีบริการฉีดวัคซีนจากเทศบาลนครเชียงใหม่ให้ทุก ๆ ปี

อย่างไรก็ตามในส่วนของการดูแลสุขภาพอื่นๆ ภายในชุมชนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของสมาชิกในชุมชน ชุมชนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและวัฒนธรรมให้แก่สมาชิกชุมชนและผู้สนใจภายนอก ประกอบด้วย การเล่นกีฬาโดยใช้สนามกีฬาในวัดเกต กีฬาที่มีประกอบด้วย รำมวยจีน เปตอง ตะกร้อ เป็นต้น ซึ่งก็ได้รับความสนใจจากบุคคลภายนอกและสมาชิกในชุมชนมาร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอและมีจำนวนมากในวันหยุด

ปัญหาน้ำท่วมขังหลังฝนตกและการระบายน้ำเสียของชุมชน ปัญหาน้ำท่วมขังเกิดขึ้นเสมอในช่วงฤดูฝนเพราะการระบายน้ำในท่อไม่ทันกับปริมาณน้ำที่มีมาก สภาพปัญหาน้ำท่วมขังนั้นต้นเหตุมาจากความสูงต่ำของพื้นที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะบริเวณวัดเกตมีลักษณะเป็นแอ่ง ในขณะที่แต่ละบ้านก็สร้างรั้วคอนกรีตทำให้เป็นอุปสรรคสำหรับการระบายน้ำผ่านพื้นที่แต่ละบ้านรวมทั้งสภาพถนนบางช่วงสูงกว่าพื้นที่พักอาศัย นอกจากนี้ก็มาจากสภาพของพื้นที่คือที่บริเวณโรงเรียนปรีณิสร์อเขตวิทยาลัย อยู่ที่สูงและลาดเทเรื่อยมาจนถึงบริเวณชา Yuri น้ำจึงไหลลงถนนทั้งหมดทำให้ระบายน้ำไม่ทัน แม้ว่าถนนภายในชุมชนจะมีการวางท่อระบายน้ำแต่ก็มีขนาดเล็กทำ

ให้บริเวณชาวยุริมีปัญหาหน้าท่วมทุกปี เครื่องสูบน้ำที่ตั้งอยู่บริเวณชาวยุริทำงานก่อนหน้าในช่วงมีปริมาณน้ำมากซึ่งก็ช่วยแก้ไขปัญหาน้ำท่วมชุมชนได้ดีระดับหนึ่ง ในส่วนของแม่น้ำปิงร้านค้าร้านอาหารขาดความรับผิดชอบมีบางส่วนลักลอบทิ้งน้ำเสียหรือทิ้งเศษอาหารลงแม่น้ำ ส่วนในบริเวณชุมชนปรากฏว่าบางบ้านปล่อยให้มือน้ำขังใต้ถุนบ้านทำให้เกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อปัญหาไข่เลือดออกกระบาดในพื้นที่

ในปัญหานี้ทางชุมชนได้ทำการประสานงานไปยังสาธารณสุขให้อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ออกไปแจกทรายอะเบทให้ชาวบ้าน ส่วนน้ำทิ้ง อยากรู้ก็ตามปัญหาการระบายน้ำเสียจากแหล่งที่อยู่อาศัยหรืออาคารพาณิชย์นั้นมีปัญหาเฉพาะบริเวณเพราะส่วนใหญ่แต่ละบ้านหรือแต่ละกิจการจะแสวงหาวิธีการบำบัดน้ำเสียของตนเองโดยจัดทำบ่อบำบัดส่วนตัว แต่มีโรงงานบางแห่งแม้จะปล่อยน้ำลงในบ่อบำบัดของตนเองแต่ก็ส่งกลิ่นเหม็นโชยออกมาในบางช่วงเวลา ซึ่งมีการร้องเรียนที่อยู่บ่อยครั้งแต่ปัญหานี้ก็ยังแก้ไขไม่ได้

ปัญหาความแออัดของชุมชน แม้ว่าประชาชนในชุมชนวัดเกตจะเป็นกลุ่มคนดั้งเดิมเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็พบว่าในพื้นที่ส่วนหนึ่งของชุมชน โดยเฉพาะบริเวณชอยชาวยุริเป็นกลุ่มของคนต่างถิ่นเข้ามาเช่าบ้านอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนใหญ่การเช่าอยู่อาศัยมาช้านานแล้ว ตั้งแต่รุ่นพ่อแม่สืบทอดกันมา แต่ก็ไม่ใช่ปัญหาซึ่งทำให้บริเวณดังกล่าวเหมือนชุมชนแออัดซึ่งแย่งกันอยู่อาศัยและสร้างความเสื่อมโทรมให้เกิดขึ้นในพื้นที่ ดังความเห็นของ พาที ชัยนิลพันธ์ ให้ความเห็นว่า “...คนในชุมชนส่วนมาเป็นคนดั้งเดิม แม้จะเป็นคนต่างถิ่นมาเช่าบ้านอยู่แต่ก็อยู่มานานตั้งแต่รุ่นพ่อแม่สืบทอดกันมา บริเวณชอยชาวยุริ แถวบ้านเช่าที่ดูแออัด ก็ไม่มีปัญหาอะไร มีข่าว มีประชุมชนก็ไปแจ้ง ประกาศเสียงตามสาย ก็ร่วมมือดี ชุมชนก็ไม่มีปัญหาเสพติด...”

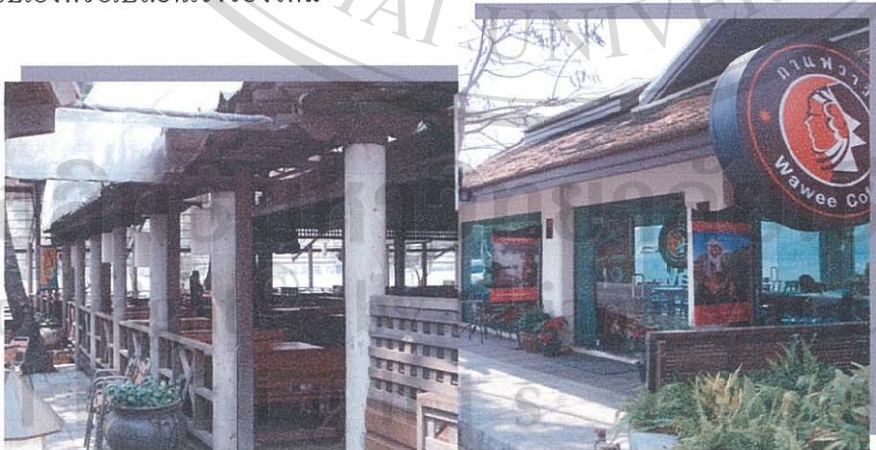
อย่างไรก็ตาม การที่มีบุคคลมาเข้ามาอยู่ในบริเวณของชุมชนซึ่งมีประวัติเก่าแก่ แม้ว่าชุมชนจะประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติอยู่รวมกันมานานแล้วแต่ก็ไม่ใช่ปัญหาจนนำไปสู่ความแออัดหรือนำไปสู่ปัญหาของสังคมอื่น ๆ แต่ประการใด แต่เนื่องจากความเจริญของชุมชนวัดเกตเป็นไปอย่างรวดเร็วภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมาแต่ก็ไม่ใช่เป็นสาเหตุของการนำไปสู่ปัญหาชุมชนแออัดดังสังคมเมืองขนาดใหญ่แหล่งอื่น คงมีเฉพาะปัญหาด้านวัฒนธรรมที่อาจเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เพราะผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชุมชนของตนเอง และภาคภูมิใจในศิลปกรรมและวัฒนธรรมของชุมชนสูงมาก

การเปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้ แม้ว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแออัด แต่ความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์หลายรายก็เห็นว่าความเอื้ออาทร รู้สึกเห็นอกเห็นใจกันก็เปลี่ยนไป ต้องแก่งแย่งแข่งขันกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จรินทร์ เบน ย้ำว่า “...ความแออัดทำให้คนเปลี่ยนไป”

ดังนั้นจากการให้สัมภาษณ์ตลอดจนการสังเกตภายในพื้นที่โดยผู้วิจัย พบว่า ความแออัดในความหมายดังกล่าวก็คือการเข้ามาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากกว่าบริเวณอื่นๆ ไม่ใช่อยู่อาศัยในลักษณะของชุมชนแออัดที่ต้องแย่งชิงทรัพยากรต่างๆ ในพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัด แต่สภาพความเป็นอยู่ที่หนาแน่นกว่าปกติภายในชุมชนนี้เองก็ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยอยู่บ้างแต่ไม่ใช่ปัญหาที่รุนแรง ปัญหาที่พบจึงเป็นเรื่องปกติของการอยู่อาศัยร่วมกันที่มีการส่งเสียงดังของผู้คน เสียงดังจากควายนที่สัญจรไปมา ปัญหาความเรียบร้อยภายในพื้นที่ที่อาจพบเห็นขณะพลีอยู่ในพื้นที่ จำนวนรถที่จอดบนไหล่ทางจราจรก็เพิ่มขึ้น ทำให้ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน เป็นต้น แต่ขอให้ผู้คนมีความเห็นอกเห็นใจกันให้มากขึ้น เพื่อความสงบสุขในชุมชน

ปัญหาการเพิ่มขึ้นของธุรกิจบริการ โดยเฉพาะการเติบโตของผับ เชน ตลอดจนร้านอาหารและเครื่องดื่มขนาดใหญ่ไว้ให้บริการนักท่องเที่ยวในยามค่ำคืน การเพิ่มขึ้นของสถานบริการเหล่านี้มีปัญหามาจาก 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

ปัญหาจากร้านค้าเอง โดยเฉพาะสถานที่บริการซึ่งมีคนเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมากจะร้านสถานที่ที่ส่งเสียงดังรำคาญ โดยเฉพาะจากเสียงดนตรี ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนต่างพากันร้องเรียนไปยังหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบเรื่องดังกล่าวแต่เรื่องก็เงียบหายไป จึงต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยตนเองทั้งการ ไปแจ้งสื่อสารมวลชนให้ทำข่าวเกี่ยวกับสถานบริการสร้างความรำคาญให้แก่คนในพื้นที่ รวมทั้งผู้ได้รับความเดือดร้อนบางรายทนรับปัญหาเสียงดังไม่ไหวก็พากันไปพบเจ้าของสถานบริการและต่อว่าเพื่อให้แก้ไขปัญหาคู่แต่ก็ไม่ได้รับความสนใจ จากปัญหาสร้างความรำคาญก็กลายเป็นไม่มีปัญหาเพราะ ได้ยินจนชินใจไปเสียแล้ว ต้องรอให้สถานบริการแห่งนั้นปิดตัวไปเองหรือเปลี่ยนเจ้าของใหม่

ภาพที่ 4.5 สถานบริการ ร้านอาหาร เครื่องดื่มที่เปิดให้บริการบริเวณริมฝั่งแม่น้ำปิง บางร้านให้บริการจนถึงเวลาตีหนึ่งตีสอง และมีเสียงดังจากเพลง นักท่องเที่ยวควายนต่าง ๆ เกิดความรำคาญกับผู้ที่อาศัยในบริเวณดังกล่าว

ปัญหาจากลูกค้าของสถานบริการแต่ละแห่งเมื่อมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากมาใช้บริการเป็นจำนวนมากในแต่ละวันก็นำมาซึ่งปัญหาความไร้ระเบียบของชุมชน โดยเฉพาะการจอดรถยนต์บนทางสัญจรทำให้สมาชิกในชุมชนเข้าออกบ้านในยามค่ำคืนได้ค่อนข้างลำบาก เพราะมีรถยนต์จอดเต็มหน้าบ้าน บางกรณีประสบปัญหาร้ายแรงยิ่งกว่านั้นเพราะลูกค้าที่ดื่มสุรากลับอกออกมาจากสถานบริการและจะนำรถยนต์กลับบ้านแต่ด้วยอาการมึนเมาทำให้เข้าเกียร์รถยนต์ผิดพลาดเป็นถอยหลังเข้าชนประตูรั้วบ้านของสมาชิกในชุมชนได้รับความเสียหายเป็นเรื่องราวต้องชดใช้กัน ในขณะที่สถานบริการที่เปิดให้บริการแก่ลูกค้าก็ไม่สามารถควบคุมลูกค้าได้ ลูกค้าส่งเสียงรบกวนดังออกมานอกร้าน มีลูกค้าที่มึนง่ายก็แอบไปปีศาจระมิถนนโดยไม่สนใจว่าบริเวณนั้นเป็นหน้าบ้านของใคร ลูกค้าเมา อาเจียนหน้าบ้านของบุคคลอื่น ทำให้เสียสุขภาพจิตเพราะตื่นเช้าขึ้นมาก็ต้องมาพบกับภาพน่ารำคาญ

ปัญหาผลกระทบต่อทางเสียง การประสบปัญหาจราจรก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อทางเสียงติดตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาเสียงจากปัญหาการจราจรจึงเกิดขึ้นในช่วงกลางวันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนในช่วงเวลากลางคืนชุมชนวัดเกิดมีผลกระทบต่อทางเสียงจากสถานบันเทิงต่างๆ ที่เปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากผลกระทบต่อทางเสียงจากสถานบันเทิงพบมากในช่วงหัวค่ำเรื่อยไปเกินกว่าเที่ยงคืน ปัญหานี้เคยมีการร้องเรียนไปยังเทศบาลนครเชียงใหม่แต่ก็ไม่สามารถลดปัญหาดังกล่าวได้ จนกลายเป็นความเคยชินของผู้พักอาศัยในบริเวณดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ปัญหาผลกระทบต่อทางเสียงในชุมชนนั้นมักพบในบริเวณที่มีสถานบริการ มีผับคานส์สัญจรไปมาอย่างต่อเนื่องในขณะที่บางพื้นที่ เช่น ประชาชนในพื้นที่ถนนแก้วนคร 3 ระบุว่าซอยนี้ไม่มีปัญหาเรื่องเสียงแต่อย่างใด

ปัญหาการสูญเสียศิลปวัตถุ บริเวณวัดเกิดเก่าซึ่งมีเจดีย์ตรงบริเวณสามแยก สมาชิกในชุมชนเห็นเจดีย์ดังกล่าวมานานแล้วแต่ปัญหาเกิดขึ้นเนื่องจากสมาชิกในชุมชนขาดการบำรุงรักษา กลับเข้าไปทำลายโดยการขุดเอาอิฐจากซากบริเวณเจดีย์หรือฐานเจดีย์ไปใช้ปูเป็นทางเดิน มีการสร้างหอพักใกล้กับเจดีย์ สร้างสถานบันเทิงอยู่ในบริเวณดังกล่าวทำให้ทัศนียภาพของบริเวณเสียไปแทบ มองไม่เห็นเจดีย์ จึงดูเหมือนสมาชิกในชุมชนขาดความเคารพในศิลปวัตถุ ดังคำบอกเล่าของ พาที ชัยนิลพันธ์ ว่า “...ที่วัดเกิดเก่าหรือเจดีย์ตรงสามแยก เราก็ไม่รู้ว่าใครเป็นเจ้าของที่แท้จริง แต่สมาชิกชุมชนเขาว่าเป็นที่ราชพัสดุ แต่คนที่อยู่ไม่เคยบำรุงรักษามีแต่ทำลาย ขุดเอาอิฐไปปูทางเดิน สร้างหอพัก ข้างหน้าก็ให้เช่า กลางวันเป็นร้านก๋วยเตี๋ยว กลางคืนเป็นคาราโอเกะ...”

ตารางที่ 4.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านกายภาพของชุมชนวัดเกต

สภาพของปัญหาด้านกายภาพ	ความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1 ความไม่เป็นระเบียบในบริเวณชุมชนหรือตรอก/ซอย	144 (57.6)	106 (42.4)	250 (100.0)
2 ขาดผังเมืองหรือการบริหารจัดการพื้นที่ที่ชัดเจน	114 (45.6)	136 (54.4)	250 (100.0)
3 การบริการประปาไม่ทั่วถึง	113 (45.2)	137 (54.8)	250 (100.0)
4 มีแสงสว่างยามค่ำคืนไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่	132 (52.8)	118 (47.2)	250 (100.0)
5 มีพื้นที่สีเขียวสำหรับพักผ่อนหย่อนใจไม่เพียงพอ	140 (56.0)	110 (44.0)	250 (100.0)
6 บ้านเรือน/อาคารพาณิชย์ปลูกอยู่กันอย่างแออัด	127 (50.8)	123 (49.2)	250 (100.0)
7 ถนนคับแคบทำให้การสัญจรไป-มา ไม่สะดวก	121 (48.4)	129 (51.6)	250 (100.0)
8 มีปัญหาระบบการระบายน้ำเสีย/น้ำทิ้ง	121 (48.4)	129 (51.6)	250 (100.0)
9 มีปัญหาเกี่ยวกับจัดเก็บหรือกำจัดขยะมูลฝอย	114 (45.6)	136 (54.4)	250 (100.0)

จากตารางที่ 4.3 แสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนวัดเกตเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านกายภาพของชุมชนวัดเกต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัญหาด้านกายภาพของชุมชนวัดเกตที่สำคัญ 3 ปัญหา เรียงตามลำดับความถี่มีดังนี้ ปัญหาอันดับแรกคือ ร้อยละ 57.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าชุมชนประสบปัญหาความไม่เป็นระเบียบในบริเวณชุมชนหรือตรอกซอยของชุมชน ปัญหาอันดับที่สอง ร้อยละ 56.0 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ระบุว่าชุมชนกำลังประสบปัญหาพื้นที่สีเขียวสำหรับพักผ่อนหย่อนใจไม่เพียงพอ และปัญหาอันดับที่สาม ร้อยละ 52.8 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าชุมชนประสบปัญหาแสงสว่างยามค่ำคืนไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่

ส่วนที่ชุมชนเห็นว่าดีแล้ว ได้แก่ การวางผังเมืองหรือการบริหารจัดการพื้นที่ที่ชัดเจน ร้อยละ 54.4 การประปาที่มีอย่างทั่วถึง ร้อยละ 54.8 ถนนที่คับแคบส่งผลให้การสัญจรไป-มาไม่สะดวก เมื่อได้ไปสอบถามเพิ่มเติมผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลว่า ปัญหาการจราจรติดขัดในบางเวลาเท่านั้น โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีความสอดคล้องกันคือ ความคับคั่งของการจราจรในแต่ละวัน โดยเฉพาะวันจันทร์-ศุกร์ มี 2 ช่วงคือช่วงเช้าและช่วงเย็นของแต่ละวัน ช่วงเช้ารถยนต์จะติดขัดมาในช่วงเช้าระหว่างเวลา 07.00 – 08.00 น. ในขณะที่ช่วงเย็นรถยนต์จะติดขัดมาในช่วงเวลา 15.00 – 17.00 น. ปัญหาการจราจรในช่วงเวลาดังกล่าวเกิดจากการรับส่งนักเรียนซึ่งมักใช้รถยนต์ส่วนตัวของพ่อแม่หรือผู้ปกครองนำนักเรียนไปรับ-ส่งที่โรงเรียน ประกอบการมีสัญญาณจราจร 4-5 จุด ทำให้ถนนทั้ง 4 แห่งรอบบริเวณชุมชนวัดเกตมีรถติดค่อนข้างมากและนาน นอกจากนี้ปัญหาการจราจรเนื่องจากรถยนต์ติดขัดปรากฏว่าในบางครั้งมีส่วนทำให้เกิดอุบัติเหตุเล็กน้อยตลอด เช่น การชนท้าย การเฉี่ยวชน เป็นต้น ดังนั้นในแต่ละช่วงเวลาดังกล่าวจึงต้องอาศัยการช่วยเหลือดูแลด้านการจราจรโดยตำรวจจราจรในแต่ละจุดประมาณ 10 นาย ซึ่งก็ช่วยทำให้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นทุเลาลง สำหรับปัญหาการจราจรที่พบในพื้นที่ชุมชนวัดเกต มีการแสดงความคิดเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์เป็นจำนวนมาก ดังนั้นในรายละเอียดประกอบคำอธิบายจึงขอยกคำสัมภาษณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลจราจรในช่วงติดขัดมาประกอบรายละเอียดให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

“...การจราจรจะติดขัดช่วงเช้า 6-9 โมงเช้า และเย็น 3-6 โมงเย็น เพราะถนนเจริญเมืองเป็นสายหลักเข้าเมือง เข้าท่าแพ ขาเข้า-ออก รถมากส่วนใหญ่เป็นรถนักเรียน รถส่วนตัว ส่งเด็กไปโรงเรียนถนนเจริญประเทศ รถติด มีสัญญาณไฟจราจร 4-5 จุด ทำให้รถออกตัวช้า เกิดอุบัติเหตุบ้าง เช่น ชนท้าย เฉี่ยวชน แต่ไม่รุนแรง ถ้าช่วงเทศกาล เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง ต้องมีการตั้งขบวนที่ต้อปิดถนน และมีการเสริมกำลังเจ้าหน้าที่...ส่วนการแก้ไขก็น่าจะมีการปรับปรุงผิวถนนให้ดีกว่านี้ และมีการรณรงค์ให้ผู้ใช้รถใช้ถนนปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัด ห้ามจอดล้ำเส้น ระวังทางร่วมทางแยก เลี้ยวซ้าย-ขวา เพิ่มความระมัดระวัง แต่จะแก้ยังไงอื่น คนไม่ได้แล้ว...”

ปัญหาการขาดทางเท้า เป็นส่วนที่ชุมชนเห็นว่าเป็นปัญหาการจราจรติดขัดที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกตแล้วมีส่วนกระทบต่อการเดินทางของผู้สัญจรไปมาบนถนนสำคัญ ๆ โดยเฉพาะถนนเจริญราษฎร์ซึ่งเลียบแม่น้ำปิงระหว่างสะพานนครพิงค์ถึงสะพานนารัฐ ซึ่งเป็นถนนที่ปราศจากทางเท้าแต่ปรากฏว่ามีนักท่องเที่ยวใช้เส้นทางนี้เดินชมสถานที่ต่าง ๆ ตลอดเส้นทางเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการเติบโตของชุมชนเพิ่มขึ้น มีสถานบันเทิงมากขึ้นและมีคนเข้ามาเที่ยวสถานบันเทิงเหล่านั้น ทำให้มีรถยนต์จอดทั้ง 2 ฝั่งถนนสร้างปัญหาการจราจรติดขัดตามมา บนถนนเส้นนี้พบปัญหามากที่สุดช่วงที่เทศบาลนครเชียงใหม่จัดโครงการถนนคนเดินที่บริเวณท่าแพแต่เมื่อย้ายไปจัดที่

ถนนราชดำเนินแล้วปัญหานี้ก็ลดน้อยลงไปอย่างไรก็ตามบุคคลซึ่งสัญจรในเส้นทางนี้ยังคงระมัดระวังเป็นพิเศษ ส่วนในบริเวณตรอก ซอยอื่น ๆ ภายในชุมชนก็พบปัญหาความคับแคบของผิวจราจรเนื่องจากการอยู่อาศัย มักเห็นการนำรถยนต์มาจอดเต็มหน้าบ้านของแต่ละบ้านทำให้ผู้สัญจรรายอื่นไม่สามารถเดินทางไป-มาได้สะดวก

ภาพที่ 4.6 ปัญหาบริเวณถนนเจริญราษฎร์ที่ไม่มีทางเท้า ส่งผลให้ผู้คนต้องลงไปเดินบนผิวจราจร อาจส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุได้หรือการจราจรไม่สะดวกเท่าที่ควร

ปัญหาขยะ มักพบปัญหาขยะในพื้นที่สาธารณะค่อนข้างสูงกว่าบริเวณอื่น ๆ ดังเช่น บริเวณโรงเรียนของเทศบาล บริเวณสนามกีฬาของโรงเรียน มักพบอยู่เสมอเพราะมีผู้ใช้สถานที่สาธารณะทำกิจกรรมต่าง ๆ แล้วปล่อยทิ้งขยะไว้ทำให้เป็นภาระของครูและนักเรียน ตลอดจนพระสงฆ์ ส่วนในพื้นที่ทั่วไปปรากฏว่ามีให้เห็นอยู่บ้างในลักษณะมีขยะกระจัดกระจายอยู่บนถนนซึ่งเป็นทางสัญจรของรถยนต์ ในบริเวณพื้นที่ว่างเปล่า ปัญหาขยะในชุมชนมักพบค่อนข้างรุนแรงในช่วงฤดูฝนเพราะการพัดพาของน้ำฝนซึ่งไหลไปรวมในแอ่งน้ำนอกจากจะมีน้ำเน่าเสียแล้วยังพบเห็นขยะจำนวนมาก อย่างไรก็ตามชุมชนวัดเคยยังคงพบปัญหาการกำจัดขยะโดยเทศบาลนครเชียงใหม่อยู่บ้าง คือเทศบาลกำหนดการจัดเก็บ 2 วันครั้ง แต่ปรากฏว่าในบางครั้งช่วงเวลามาจัดเก็บไม่ตรงตามกำหนดทำให้ขยะในจุดพักรอการจัดเก็บส่งกลิ่นเหม็นรบกวนชาวบ้านบริเวณนั้น รวมทั้งยังพบว่ามี การลักลอบนำขยะจากนอกพื้นที่มาทิ้งในช่วงกลางคืน

ภาพที่ 4.7 ขยะที่ถูกเก็บมารวมกันและอีกส่วนหนึ่งยังไม่ได้เก็บ

ปัญหาระบบกำจัดของเสีย ประกอบด้วย การกำจัดขยะ การกำจัดขยะบางกรณีก็ยังใช้วิธีเผา เช่น กิ่งไม้ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งมีค่อนข้างมาก เพราะชุมชนวัดเกิดเป็นชุมชนค่อนข้างมีต้นไม้จำนวนมาก แต่ภาพรวมของการกำจัดขยะภายในชุมชนมีปัญหาไม่มากเท่ากับการกำจัดน้ำเสียปรากฏว่ามีหลายบ้านที่ให้บริการบ้านเช่า หรือมีกิจกรรมการใช้น้ำในครัวเรือนเชิงอุตสาหกรรมจำนวนมากก็ทิ้งน้ำเสียลงในที่ระบายของเทศบาลในลักษณะแอบปล่อยลงในที่ระบายไม่ทิ้งผ่านบ่อเกรอะสำหรับการกรองกากซึ่งปะปนอยู่กับน้ำเสียออกมาเสียก่อน ทำให้ที่ระบายน้ำของเทศบาลส่งกลิ่นเหม็นเน่า นับว่าเป็นความเห็นแก่ตัวของบุคคลบางรายแม้ว่าผู้อยู่ใกล้เคียงได้รับการเตือนหรือการทำกรรงเรียน ไปยังเทศบาลนครเชียงใหม่ แต่ก็ไม่ช่วยแก้ไขดังกล่าวในระยะยาวได้เลย

ส่วนการกำจัดน้ำเสียภายในชุมชนวัดเกิด การกำจัดขยะของชุมชนในขณะนี้กำหนดให้แต่ละครัวเรือนนำขยะบรรจุลงในถุงดำแล้วนำมาวางยังจุดที่กำหนดหรือหน้าบ้านซึ่งแต่ละวันจะมีรถจัดเก็บขยะมาจัดเก็บทุกวัน โดยแต่ละบ้านต้องเสียค่าใช้จ่ายให้เป็นประจำทุกเดือน ๆ ละ 20 บาท ปัจจุบันเทศบาลนครเชียงใหม่ให้บริการจัดเก็บขยะมีประสิทธิภาพดีกว่าเดิมมาก รวมทั้งมีการรณรงค์เรื่องการคัดแยกขยะแล้วจัดโครงการธนาคารขยะร่วมกับหมู่บ้านอื่น ๆ ภายในแขวงกาวีละ

ความไม่เป็นระเบียบในชุมชน เนื่องจากย่านวัดเกิดเป็นย่านธุรกิจทำให้มีแข่งขันและโฆษณาด้วยป้ายโฆษณาจำนวนมาก สายไฟฟ้าก็ดูระโยงระยางไม่เป็นระเบียบ ทำให้ดูไม่งามตา โดยเฉพาะด้านหลังวัดเกิด รวมถึงบริเวณข้างถนนก็มีป้ายโฆษณาผุดขึ้นเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังเกิดขึ้นจากการพัฒนาของชุมชนวัดเกิด มีคอนโดมิเนียมเกิดขึ้นหลายแห่งทำให้เกิดทัศนียภาพของบริเวณชุมชนเสียหายไปค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้แม้จะเห็นว่าทำให้เกิดปัญหาด้านทัศนียภาพแต่ความรู้สึกของประชาชนในชุมชนวัดเกิด ดูเป็นเรื่อง

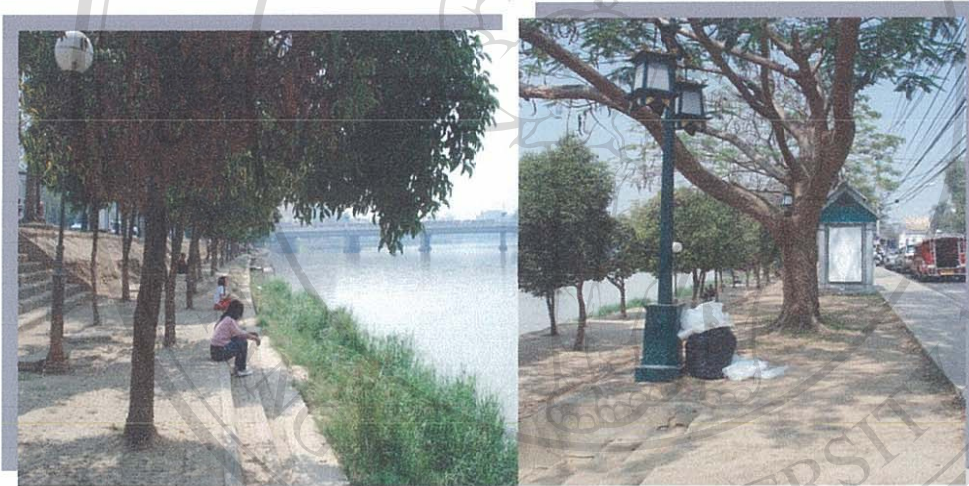
ปกติหรือเคยชินกับลักษณะดังกล่าวไปแล้วแต่ประชาชนก็รู้สึกเป็นห่วงเพราะเกรงว่าอาจเกิดปัญหาได้เพราะการอยู่ใกล้กับต้นไม้ขนาดใหญ่ หรือสายไฟฟ้าตกร่องข้างอาจส่งผลกระทบต่อผู้สัญจรไปมา หรืออาจมีไฟฟ้าลัดวงจร ได้มีการร้องเรียนไปยังเทศบาลว่าควรใช้กฎหมายบังคับใช้กับกลุ่มที่ทำธุรกิจนี้ และควรต้องมีการกำหนดว่าพื้นที่ใดบ้างที่เป็นห้ามติดป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ เพราะหากไม่เช่นนั้นแล้ว ในส่วนของชุมชนวัดเกตที่ได้รับเลือกให้เป็นชุมชนนำอยู่ ควรที่จะกติกากฎที่แตกต่างไปจากที่อื่น โดยนำเอาเกณฑ์ของเมืองนำอยู่มาใช้ปฏิบัติด้วยจึงจะสามารถคงความเป็นเมืองนำอยู่ไว้ได้ให้ยั่งยืนที่สุด

ภาพที่ 4.8 ทิศนะจุดที่สามารถพบเห็นได้ในชุมชน

พื้นที่สาธารณะไม่เพียงพอ สภาพของชุมชนวัดเกตในปัจจุบันค่อนข้างเต็มไปด้วยที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์และสำนักงานของราชการและเอกชนเป็นจำนวนมาก สภาพเช่นนี้เกิดขึ้นจากการขยายตัวของชุมชนเนื่องจากความเจริญเข้ามาครอบคลุมพื้นที่ ทำให้ปราศจากพื้นที่สาธารณะสำหรับพักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกายของสมาชิกชุมชนวัดเกต จำเป็นต้องอาศัยบริเวณวัดใช้เป็นลานกิจกรรมให้แก่สมาชิกในชุมชนโดยไม่เลือกว่าเป็นกลุ่มมุสลิม ชาวพุทธ ชิกข์ หรือคริสเตียนสามารถไปใช้ทำกิจกรรมโดยเฉพาะการกีฬา หรือสันทนาการ ดังเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ของไพรินทร์ เจนตระกูล และสุพร จินดาธนารักษ์ ที่ว่า “...สถานที่สาธารณะสำหรับออกกำลังกาย-พักผ่อน ที่นี้ไม่มีเลย..” และ “...พื้นที่สาธารณะไม่มี คนบ้านวัดเกตต้องมาที่วัด ไม่เฉพาะคนที่นี้ มุสลิม ชาวเขาก็มี ทางวัดไม่ห้าม ขอแต่อย่าทำลายข้าวของส่วนรวม แต่ก็มีเวลาเปิดเปิด พื้นที่ริมแม่น้ำปิงถ้าพูดถึงก็ไม่เพียงพอ แต่ก็ถือว่าดีกว่าแต่ก่อนมาก มีทางให้เดิน ถ้าไปคนเดียวน่ากลัว...”

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นเกี่ยวกับบริเวณที่เหมาะสมสำหรับการจัดเป็นพื้นที่สาธารณะคือหลังสุเหร่าซึ่งเป็นที่ยอดหลวง (ราชพัสดุ) แต่ปรากฏว่าในรอบ 20 ปีที่ผ่านมาประชาชนในพื้นที่ทั้งต่างจังหวัดและชาวเขาอพยพลงมาทำงานในตัวเมืองเชียงใหม่มาจับจองพื้นที่ใช้ประโยชน์ส่วนตัว ประชาชนในพื้นที่ต่างเสียดายพื้นที่บริเวณนั้นเพราะสามารถปรับภูมิทัศน์เป็นพื้นที่สาธารณะได้แต่ก็สายไปเสียแล้วไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้แล้ว แต่ดูเหมือนประชาชนในพื้นที่ก็ยังมีหวังเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะอยู่บ้างเพราะทราบมาว่าเทศบาลนครเชียงใหม่มีดำริจะจัดสร้างสวนสาธารณะรถไฟ แต่ก็มีเสียงสะท้อนว่าโอกาสได้เห็นพื้นที่สาธารณะที่บริเวณดังกล่าวจะมีขึ้นเมื่อใดยังไม่ชัดเจน ดังปรากฏในการให้สัมภาษณ์ อุไรวรรณ ภูธรใจ ตอนหนึ่ง “พื้นที่สาธารณะในชุมชนไม่มีเลย เห็นว่าจะสร้างที่โรงแรมรถไฟเก่าแต่ก็ไม่รู้เมื่อไหร่?”

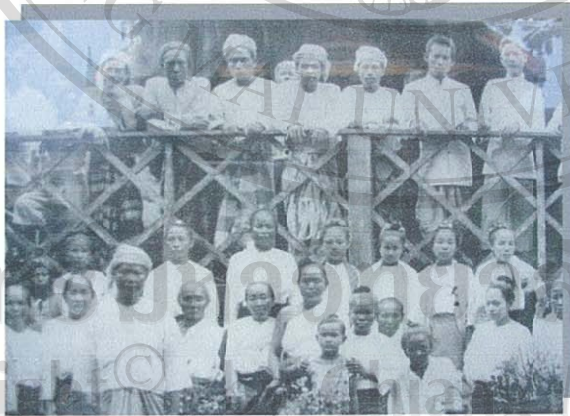
ภาพที่ 4.9 สถานที่พักผ่อนหรือออกกำลังกายจะมีเพียงบริเวณริมแม่น้ำปิงที่สามารถใช้นั่งพักผ่อนและออกกำลังกายได้บ้างแต่เมื่อเทียบกับจำนวนคนที่มียกถือว่าน้อย

ฉะนั้นเมื่อพิจารณาจากแนวคิดเมืองน่าอยู่ด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีลักษณะที่สามารถควบคุมของเสียในดิน ในน้ำ และในอากาศได้ และต้องไม่มีเสียงดังเกินไป เป็นเมืองที่ประชาชนมีจิตสำนึกและความภูมิใจในประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น ประชาชนมีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐานและราคาไม่แพง ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับน้ำ อากาศ ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น

หลังจากได้สอบถามผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดเกต เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ต้องการควรมีลักษณะอย่างไร พบว่าร้อยละ 58.8 ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ชุมชน

ปราศจากแหล่งน้ำเสียหรือน้ำขัง ร้อยละ 52.0 ตอบว่าต้องไม่มีแหล่งเสื่อมโทรมหรือมีชุมชนแออัด และร้อยละ 51.6 ต้องการให้สภาพภายในชุมชนไม่มีเสียงดังจากร้านค้าอาหาร หรือผับ ขณะเดียวกันข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นก็สอดคล้องกันว่า สิ่งแวดล้อมในชุมชนที่น่าอยู่ของผู้ให้สัมภาษณ์ก็คือ การปราศจากขยะมูลฝอย น้ำเสีย มลพิษ และการจราจรที่ไม่แออัด ต้องการให้มีพื้นที่สาธารณะไว้สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ มีต้นไม้ร่มรื่นในพื้นที่สาธารณะ มีสนามเด็กเล่น มีทางเดินริมน้ำปิง และน้ำปิงไหลสะอาด ความรู้สึกเหล่านี้สะท้อนในมุมมองตามความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์ที่กล่าวออกมาในทำนอง “รำพึง” ถึงปัญหาของชุมชนวัดเกตในปัจจุบัน รวมทั้งมีความพยายามย้อนเรื่องราวดังกล่าวไปในอดีตที่พบเห็นแตกต่างไปจากในปัจจุบันค่อนข้างมาก

ดังนั้นความเป็นเมืองน่าอยู่ด้านสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์ปัจจุบันของชุมชนวัดเกตนั้นค่อนข้างห่างไกลไปจากชุมชนที่พึงประสงค์ ซึ่งอาจต้องร่วมมือกันหลายฝ่ายทั้งประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ที่อยู่ภายในและนอกชุมชน ดังเห็นได้จากเสียงสะท้อนซึ่งพบในการสัมภาษณ์ ธงชัย บุญมา ที่ว่า “...เมื่อก่อนน้ำปิงกว้าง น้ำใส ไหลตลอดเวลา...” พระสมุห์สุรศักดิ์ สนติกโร เจ้าอาวาสวัดเกตการาม ที่ว่า “...ต้นไม้ในวัดก็มี แต่ก็ยังมีน้อย ตัดไปบ้างตอนที่บุญฐบสถอก ก็เอาแบบกระถางมาแทน พื้นที่สีเขียวพอใจได้ อากาศกลางวันไม่ค่อยดี แต่กลางคืนก็จะดี มีลมต๋องมากับลำน้ำปิง...” รวมถึงความคิดเห็นของ ประเสริฐสุข จามรมาน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “...เมืองน่าอยู่หรือไม่ ไม่ใช่เฉพาะวัตถุที่เป็นสิ่งก่อสร้างเท่านั้น แต่สิ่งที่จะทำให้เมืองน่าอยู่นั้นก็คือคน ที่อยู่ในเมืองมีวิถีชีวิตที่มีความสุข...”

ภาพที่ 4.10 ลูกจ้างชาวพม่าที่มาเป็นลูกจ้างของบริษัทบริติชบอร์เนียวในอดีต

ที่มา : ได้รับอนุเคราะห์ภาพจากพิพิธภัณฑ์วัดเกตการาม

ถึงแม้ว่าชุมชนวัดเกตจะเป็นชุมชนที่น่าอยู่กว่าอีกหลาย ๆ ชุมชน แต่ก็ยังคงมีปัญหาต่างๆ อยู่บ้างเช่นกัน สาเหตุที่ทำให้ชุมชนประสบปัญหาเหล่านั้นเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ดังที่ได้ รวบรวมข้อมูลความคิดเห็นตามตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต

สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน	ความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1 การเพิ่มขึ้นของประชากร	145 (58.0)	105 (42.0)	250 (100.0)
2 การขยายตัวและการเติบโตของชุมชน	119 (47.6)	131 (52.4)	250 (100.0)
3 จากการอพยพย้ายถิ่นของประชากร	119 (47.6)	131 (52.4)	250 (100.0)
4 ความสามารถในการรองรับของเมืองมีจำกัด (พื้นที่น้อยเมื่อเทียบกับจำนวนคนในชุมชน)	129 (51.6)	121 (48.4)	250 (100.0)
5 ขาดการวางแผนจัดการแก้ไขปัญหาในชุมชนที่ดี	118 (47.2)	132 (52.8)	250 (100.0)
6 บริการขนส่งมวลชนไร้ประสิทธิภาพ	115 (46.0)	135 (54.0)	250 (100.0)
7 ความจริงจังในการบังคับใช้กฎหมายหรือเทศบัญญัติ	116 (46.4)	134 (53.6)	250 (100.0)
8 ภาคประชาชนขาดการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา	108 (43.2)	142 (56.8)	250 (100.0)
9 ขาดการเหลียวแลจากรัฐ	111 (44.4)	139 (55.6)	250 (100.0)

จากตารางที่ 4.4 แสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชน วัดเกตเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต พบว่า ร้อยละ 58.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากร รองลงมา ร้อยละ 51.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสาเหตุของปัญหาจากความสามารถในการรองรับของเมืองมีจำกัด โดยเฉพาะชุมชนมีพื้นที่น้อยเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกในชุมชนร้อยละ 47.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัญหาเกิดขึ้นจากการขยายตัวและการเติบโตของชุมชน และร้อยละ 47.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัญหาเกิดขึ้นจากการอพยพย้ายถิ่นของประชากร

อย่างไรก็ตาม การเป็นชุมชนนำอยู่ตั้งอธิบายนมาแล้วต้องช่วยกันดูแลรักษา และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเหล่านั้นให้อยู่อย่างยั่งยืนควบคู่ไปกับชุมชน ในส่วนของการดูแลรักษาสภาพชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าสมาชิกของชุมชนนำอยู่ซึ่งเป็นคนของท้องถิ่น ต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ดูแลรักษาด้วยตนเอง ด้วยภูมิปัญญาของตนเองเป็นที่ตั้ง ไม่ควรพึ่งพาเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว ดังรายละเอียดที่ ประเสริฐสุข จามรมาน กล่าวไว้ว่า

“...คนในท้องถิ่นควรมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าต้องเป็น อบต.หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น แต่หมายถึงประชาชนที่อยู่ตรงนั้น สำคัญมากที่สุด เพราะเขาจะรู้ว่าอะไรที่มีคุณค่า อะไรบ้างที่ควรจะต้องรักษา ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นจะเป็นตัวช่วยในการรักษาคุณค่าเหล่านี้ได้ดีกว่าคนในวงกลาง ซึ่งอาจจะรู้น้อยกว่า รู้ไม่ลึกเท่า ที่สำคัญคนในท้องถิ่นเองต้องมีจิตสำนึกช่วยกันดูแล...”

การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ภายในชุมชนวัดเกตตั้งอธิบายนมาแล้วทั้งหมดข้างต้น เมื่อสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล พบว่า สาเหตุของปัญหาภายในชุมชนวัดเกต มาจาก

1. ความเจริญเติบโตที่รวดเร็วของเมืองเชียงใหม่

ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเห็นภาพเช่นนี้เกิดขึ้นเพราะประชาชนในชุมชนวัดเกตจำนวนมากเป็นคนพื้นที่ดั้งเดิมและอาศัยอยู่อย่างต่อเนื่องมาจากบรรพบุรุษจึงเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงเชียงใหม่และชุมชนวัดเกตมาโดยตลอด และเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง ความเจริญจากภาพที่อยู่ในความทรงจำของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้เล่าให้ทราบและทำให้จำแนกการเปลี่ยนแปลงเมืองเชียงใหม่และส่งผลต่อเนื่องมายังชุมชนวัดเกตถึงแม้ในระยะของการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนชุมชนวัดเกตถือว่าเป็นย่านการค้าค่อนข้างใหญ่ที่สุดทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ดังที่ นาย มาตี เดชคำรณ ได้กล่าวถึงลักษณะชุมชนในอดีตให้ผู้วิจัยฟังว่า

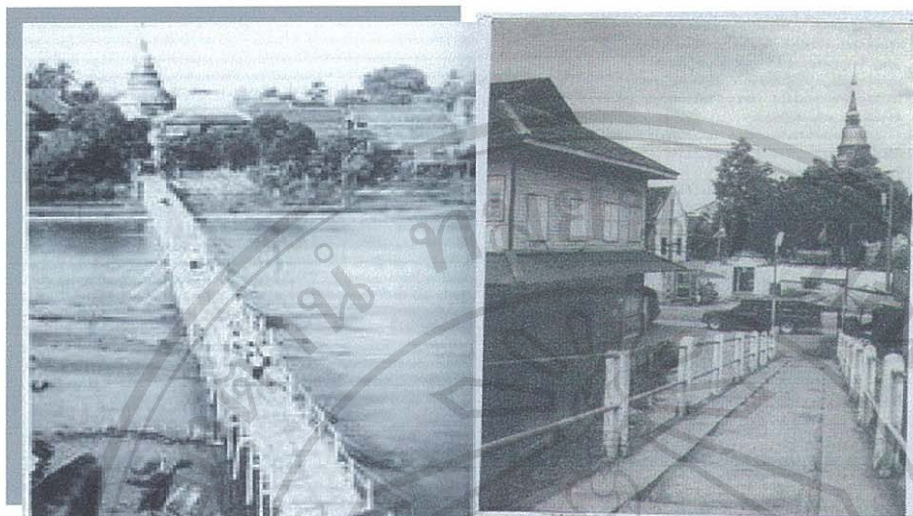
“..สมัยก่อนวัดเกตทำสวนผักและค้าขาย ถนนเจริญราษฎร์นี้เป็นถนนสายที่เจริญที่สุดในเชียงใหม่ เพราะมีการขนสินค้ามาทางเรือ ร้านมีมากกว่าฝั่งตลาดวโรรส ซึ่งยังเป็นภาคภูมิใจอยู่ และต้องข้ามมาซื้อสินค้าฝั่งนี้ ทางนี้เป็นการค้าส่ง สมัยนั้นคนเดินข้ามสะพานมาซื้อเรียกว่า “ขัวเก่า” ส่วนสะพานนวรัฐ เรียกว่า “ขัวใหม่” ขัวเก่าเป็นสะพานไม้สัก อยู่ที่ขัวจันทร์สม ปัจจุบัน เดิมมีขนาดกว้างกว่านี้ (นี้แค่ 1 ใน 3)..”

ภาพที่ 4.11 ภาพสะพานนวรัฐที่เรียกกันว่า “ขัวใหม่” ทำด้วยไม้สัก ก่อนที่จะถูกไฟไหม้ และสร้างเป็นสะพานเหล็กและสะพานคอนกรีตเหมือนเช่นปัจจุบัน

ที่มา : ได้รับอนุเคราะห์ภาพจากพิพิธภัณฑ์วัดเกตการาม

ในขณะที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงก็มีความเจริญเช่นกันแต่เป็นเป็นกลุ่มที่อยู่ของเจ้านาย ข้าราชการ การค้าขายจึงอยู่ฝั่งตะวันออก การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของเชียงใหม่และส่งผลต่อชุมชน วัดเกตก็คือ การสร้างทางรถไฟมาถึงจังหวัดเชียงใหม่เพื่อปี พ.ศ. 2464 ก่อให้เกิดการอพยพของชาวจีนจากชุมชนวัดเกตไปสู่บริเวณสันป่าข่อยมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด อีก 3 ปีต่อมา คือ ปี พ.ศ. 2467 สะพานนวรัฐก็ถูกสร้างขึ้นจากเป็นสะพานไม้ (ไม้สัก) หลังจากถูกไฟไหม้ก็เปลี่ยนแปลงเป็นสะพานเหล็กและสะพานคอนกรีตเช่นปัจจุบัน จรินทร์ เบน ผู้ซึ่งได้เห็นและทราบเหตุการณ์มาจากบรรพบุรุษได้เล่าเรื่องราวในช่วงดังกล่าวให้ฟังตอนหนึ่งว่า “...ปี 2467 สร้างสะพานนวรัฐแล้วท่าแพก็เริ่มเจริญขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ 6 บริเวณขัวจันทร์สมเป็นขัวไม้ แต่ล้มเพราะไม้ชุงชน... สะพานนวรัฐก็เหมือนกัน ครั้งแรกสุดเป็นไม้สัก แล้วถูกไฟไหม้ เลยสร้างเป็นขัวเหล็ก แล้วก็อันปัจจุบัน...”

ภาพที่ 4.12 ภาพสะพานจันทร์สมในอดีตกับปัจจุบัน ซึ่งในอดีตเป็นสะพานที่เรียกว่า “ข้าวเตะ” ทำมาจาก ไม้ไผ่ เพียงให้ผู้คนสองฝั่งสามารถสัญจรไปมาหาสู่กันก็เพียงพอแล้ว ในช่วงหน้าน้ำก็จะรื้อถอน เก็บไว้ก่อน แต่ในปัจจุบันใช้การก่อสร้างด้วยปูนซีเมนต์ เพื่อความมั่นคงถาวรกว่า และต้นไม้ย่อยลงนั่นเอง

ที่มา: <http://destinythai.com.www.readyplanet.net/index.php?lay=show&ac=article&Id=274398&Ntype=5> และ <http://arit.cmru.ac.th/clip/images/clip/3511-02.gif> เกี่ยวย่านวัดเก่าชาวต่างชาติ สิริศักดิ์ คุ้มรักษา, สารคดีฉบับเชียงใหม่ 700 ปี.

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดมา ก็คือความเจริญในสายตาของประชาชนวัดเกตก็คือ ทำให้การค้าขายทางน้ำระหว่างเชียงใหม่กับต่างจังหวัด โดยเฉพาะการค้าขายกับภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลางที่แทบจะยุติลง โดยทันทีการขนส่งจากเรือก็เป็นการใช้รถไฟแทน การสร้างสะพาน นครรัฐส่งผลให้การค้าขายฝั่งตะวันตกโดยเฉพาะถนนท่าแพเริ่มเจริญและขยายตัวอย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทำให้ชุมชนทั้งสองฝั่งแม่น้ำปิงเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องแต่การเจริญเติบโตหรือการพัฒนาชุมชนดังกล่าววัดกันด้วยความใหญ่โตของตึกสมัยใหม่ ความคับคั่งของ ขวดยานพาหนะ มีร้านค้า ที่ทันสมัยอย่างตะวันตก ส่วนประชาชนก็อยู่ในสภาวะบริโภคนิยมจนขาดความเอาใจใส่ต่อความเป็นประวัติศาสตร์ของชุมชนและถูกละเลยไปอย่างน่าเสียดาย ซึ่งสมาชิกในชุมชนวัดเกตค่อนข้างเสียดายภาพลักษณ์ของเชียงใหม่ในอดีตว่าถูกเปลี่ยนแปลงไปจาก เดิมที่เด่นชัดจนเกิดความน่าเสียดาย ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์ วรวิมล ชัยรัต ตอนหนึ่งว่า “... ความที่ถูกกระแสการพัฒนาเข้ามา โดยทั่วไปไม่รู้ความหมาย... ลืมคิดไปว่าพื้นฐานเราไม่ใช่อย่างนั้น

รากเหง้าเรามีคุณความดี มีภูมิปัญญาอยู่ กลัวไม่ได้ชื่อว่าพัฒนา... ความรู้ความเข้าใจสำหรับชาวบ้าน ก็ยังมีไม่มาก มีบางส่วน บางคนก็ไม่อยากยุ่ง ทำมาหากินก็สบายใจ...”

ประชาชนในชุมชนวัดเกตส่วนใหญ่แม้จะต้องการให้ชุมชนมีการพัฒนาที่นำมาซึ่งความเจริญ แต่การพัฒนา กลับสร้างผลเสียย้อนกลับไปยังประชาชนในชุมชนเพราะความเจริญที่เกิดขึ้น เป็นเพียงความเจริญทางด้านวัตถุแต่ด้านจิตใจมิได้พัฒนาตามไปด้วย ความไม่สมดุลดังกล่าวทำให้ชุมชนมีวุ่นวาย

2. การเพิ่มขึ้นของประชาชนในชุมชนวัดเกต การเปลี่ยนแปลงไปในทางเจริญของวัดเกต นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงสภาพที่อยู่อาศัยในชุมชนวัดเกตตลอดจนบริเวณอื่น ๆ ของตัวเมือง เชียงใหม่เนื่องมาจากการอพยพเข้า-ออกของบุคคลจากภายนอกเข้ามาในชุมชน แต่การอพยพเข้ามา กลับมีมากกว่าการอพยพออกนอกพื้นที่ ทำให้การเพิ่มขึ้นของประชาชน บ้านเรือน อาคารพาณิชย์ ตลอดจน สิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ เติบโตเป็นเงาตามตัว ภาพดังกล่าวสะท้อนจากการให้สัมภาษณ์ของ พาที ชัยนิลพันธ์ ดังคำกล่าวที่ว่า “คนในชุมชนส่วนมากเป็นคนดั้งเดิม แม้จะเป็นคนต่างถิ่นมา เข้าบ้านอยู่แต่ก็อยู่มานานตั้งแต่รุ่นพ่อแม่สืบทอดกันมา บริเวณซอยชาวยุริ แถวบ้านเช่าที่ดูแออัด ก็ไม่มีปัญหาอะไร...” ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ วรวิมล ชัยรัต ที่ว่า “...ปัญหาที่วัดเกตเราได้รับความเดือดร้อน คือ การเข้ามาของผู้ที่มามีมาหากินของคนต่างถิ่น หรือแม้แต่ลูกหลานบ้านวัดเกตที่เข้ามาทำธุรกิจ โดยธุรกิจบางอย่างทำความเดือดร้อน ทำลายความสงบสุขที่วัดเกตเคยเป็นอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของเสียงดัง การจราจร ขยะ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย...”

สภาพเช่นนี้ก่อให้เกิดผลต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชนกับท้องถิ่น คือ ความรักและหวงแหนท้องถิ่นของตนเองก็ลดน้อยลงไปจากเดิม สภาพสังคมในชุมชนวัดเกตอยู่ในลักษณะตัวใครตัวมันเพิ่มขึ้น ไปด้วย ส่งผลกระทบต่อระบบวัฒนธรรมและประเพณีในสังคมอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น งานบุญของชุมชนในอดีตไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวใด ๆ ทุกคนต่างพร้อมใจมาช่วยเหลือกัน งานวัดก็มีคนในชุมชนหลังไหลกันมาช่วยงานอย่างไม่ขาดสาย แต่สถานการณ์ปัจจุบันมีความสนใจช่วยเหลืองานบุญกันค่อนข้างน้อยลงมีเฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่ซึ่งเป็นคนดั้งเดิมคนรุ่นใหม่ ๆ ก็ดูเหมือนจะไม่สนใจไปเสียแล้ว กิจกรรมงานบุญที่ต้องทำให้แก่วัด โดยเฉพาะในแง่ของการอนุรักษ์ทรัพยากรของท้องถิ่นจึงต้องอาศัยการจ้างวาน เป็นต้น “...ความเจริญที่เข้ามาในบ้านวัดเกตค่อย ๆ เข้ามาทีละน้อยแบบไม่รู้ตัว แต่ก็ทำให้เห็นข้อแตกต่าง... สมัยก่อนไป โรงเรียนคาราก็เดินลัดทุ่งวัดเกตไป ไม่มีอันตราย โจรผู้ร้ายก็มีแต่คตเล็ก ๆ เพราะกฎหมายเข้มงวด แม่เคยเล่าว่า ผู้หญิงคนหนึ่งลักกำไลเงินและฆ่าเด็ก เจ้าของกำไลโดนประหารที่ประตูห้วยแกง ไปทางประตู เชียงใหม่ คนไปคูกันมาก...”

สภาพที่เห็นได้ชัดเจนคือการกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่ใช่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและสภาพวัฒนธรรมการอยู่อาศัยในชุมชนเท่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคมติดตามมาเป็นลูกโซ่ อย่างไร ก็ตามปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกตนั้นจะลดน้อยลงถ้าบุคคลให้ความสนใจและใส่ใจป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นความเห็นแก่ตัวของแต่ละบุคคลเป็นต้นเหตุสำคัญของปัญหาเหล่านั้น และลูกถามต่อเนื่องไปถึงความรู้สึกลึกซึ้งที่จะเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตลอดจนศิลปวัฒนธรรมของชุมชน สมาชิกในชุมชนจำนวนมากยังไม่เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมจึงปรากฏคำถามอยู่เสมอว่า “จะอนุรักษ์ไปทำไม” ทำให้ชุมชนขาดโอกาสของการพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสมแก่การเป็นชุมชนดั้งเดิมที่มีประวัติศาสตร์ของตนเองไปอย่างน่าเสียดายด้วย

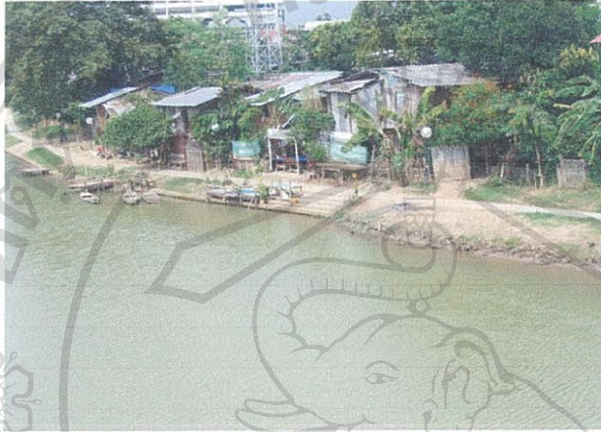
3. ขาดการเหลียวแลจากทางการ จากสภาพปัญหาของสิ่งแวดล้อม สังคม และอื่น ๆ ภายในชุมชนนอกจากจะเกิดขึ้นจากความเห็นแก่ตัวของประชาชนในชุมชนแล้ว ส่วนหนึ่งก็เกิดขึ้นจากหน่วยงานราชการเช่นกันจุดเริ่มต้นของปัญหามาจากเทศบาลนครเชียงใหม่ซึ่งเข้ามาจัดการชุมชนอย่างไม่เป็นระบบ ดังความเห็นต่อไปนี้ “...การที่เขาจัดตั้งชุมชนขึ้นมาในขณะที่ชาวบ้านยังรวมตัวกัน มันก็คล้ายลักษณะตั้งเพื่อรวม แต่แยกจากเดิม เหมือนการแบ่งแยก จากด้านวัฒนธรรมที่เราเคยเป็นอยู่ พอมีจุดนี้ขึ้นมา แทนที่จะรวมกลับแยก ณ วันนี้ก็เลยปรากฏว่า ชาวบ้านวัดเกต จะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สมาชิกชุมชน และชาวบ้านดั้งเดิมที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกชุมชน...”

เมื่อชุมชนตั้งขึ้นแล้วก็ขาดการเหลียวแลจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้งเทศบาลนครเชียงใหม่ กรมเจ้าท่า สำนักโยธาธิการจังหวัดและผังเมือง เป็นต้น จนส่งผลทำให้เกิดสภาพปัญหาหลายด้านและเรื้อรัง ดังเช่น กรณีปัญหาบ้าน 8 หลัง เป็นต้น ซึ่งมีต้นเหตุมาจากความหละหวมของหน่วยงานรัฐโดยเฉพาะการปฏิบัติงานในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนขาดความเป็นระบบหรือไม่ประสานกันเท่าที่ควร ทำให้ปัจจุบันสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นกับชุมชนจนไม่สามารถแก้ไขได้ ดังรายละเอียดปรากฏในการให้สัมภาษณ์ตอนหนึ่ง คือ

“...อยู่บ้านวัดเกตมา 50 กว่าปีแล้ว บริเวณที่อยู่ปัจจุบันนี้เป็นน้ำบึง เดิมเช่าอยู่ข้างในแล้วย้ายออกมาเช่าอยู่เดือนละ 50-70-80-100 บาท ที่อยู่ตอนนี้เป็นที่อกเป็นป่าแล้วแผ้วถางเอาเมื่อก่อนไม่มีบ้านเลขที่ แต่มีผู้ลงสมัคร ส.ท. เลยไปขอ ได้มาสัก 10-20 ปีแล้ว...”

ปัจจุบันกรมเจ้าท่ามาขอให้ขยับเข้าไปข้างใน และทำบ้านแบบเดียวกันเป็นบ้านมั่นคง ที่ว่างที่จะทำสวนหย่อม ทางดิน แรก ๆ ขอให้ขยับ 6 เมตร แต่เจ้าหน้าที่ที่มาขอลดให้เหลือ 4 หรือ 5 เมตร แต่ชาวบ้านคนอื่นไม่ยอมเข้าใจ พุดไม่รู้เรื่อง แต่เขายืนยันว่าได้อยู่ล้านเปอร์เซ็นต์ และขอเช่าตารางเมตรละ 5 บาท/เดือน แต่ให้จ่ายเป็นรายปี จ่ายให้กรมเจ้าท่าไม่ใช่ที่เทศบาล...”

“...การพัฒนาของหน่วยงานรัฐเช่น กรมเจ้าท่า ซึ่งต้องการขุดลอกลำน้ำแม่ปิงก็ปรากฏว่าต้องประสบปัญหากับผู้มีอิทธิพล หรือจากการละเว้นปฏิบัติงานในอดีต เช่น กรณีของโรงแรมเชอราตัน ดำรวจภูธรภาค 5 และบ้านบริเวณป่าแคด เป็นกรณีตัวอย่าง แม้กรณีนี้จะไม่ได้อยู่ในพื้นที่ที่วัดเขตแต่ก็เป็นการสะท้อนปัญหาว่าความละหวม การปล่อยปละละเลยนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาย้อนกลับก่อนข้างยากขึ้นไปอีก..”

ภาพที่ 4.13 บ้าน 8 หลังที่มีปัญหาการบุกรุกกริมน้ำปิงกับภาครัฐมาโดยตลอด

เมื่อมีการย้อนกลับมาให้ความสำคัญกับโครงการเมืองน้ำอยู่โดยการจัดเป็นเมืองน้ำอยู่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างหมกหมมได้รวดเร็วนัก ทำให้เห็นว่าทางหน่วยงานราชการซึ่งปล่อยละเลยชุมชนมานานหันมาให้ความสนใจชุมชนไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำเติมต่อเนื่องไปอีกอย่างก็ตาม การหันกลับมาให้ความสำคัญกับชุมชนอีกครั้งของหน่วยงานราชการก็ประสบปัญหากับค้ำของหน่วยงานซึ่งเคยปล่อยปละละเลยมา โดยตลอดด้วยเช่นกัน

ส่วนการเข้ามาของหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะเทศบาลนครเชียงใหม่ ในมุมมองของสมาชิกชุมชนวัดเกตเห็นส่วนมีส่วนสร้างปัญหาให้แก่ชุมชนได้เช่นกัน โดยเฉพาะในแง่ของการขาดการประสานงานกับชุมชนดีเพียงพอ รวมทั้งเห็นว่าเทศบาลนครเชียงใหม่เข้ามาประสานกับชุมชนแตกต่างไปจากอดีตค่อนข้างชัด คือ ในอดีตนั้นมักจะเข้ามาประสานอย่างเป็นระบบ ประชุมระดับชุมชนเพื่อมอบหมายงาน แต่ปัจจุบันไม่เข้ามาหาประสานชุมชน โดยตรงแต่ไปหาบุคคลอื่น ๆ ซึ่งไม่มีหน้าที่ทำการประสานงานภายในทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินกิจกรรมระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐการสื่อสารติดต่อระหว่างหน่วยงานรัฐกับชุมชนค่อนข้างมีปัญหาดังที่กล่าวมาแล้ว รวมทั้งเคยสร้างปัญหาให้แก่ส่วนรวมจนเกิดความแตกแยกซ้ำเติมขึ้นในชุมชนอีกด้วยกว่าจะเข้าใจกันก็ต้องใช้เวลาและทำให้ชุมชนเสียเวลา

จากแนวคิดเมื่อนำอยู่ ด้านการบริหารจัดการของชุมชน ที่สำคัญคือ ควรมีความโปร่งใสและยุติธรรม ในการบริหารการพัฒนาต้องยึดหลักผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ และที่สำคัญต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุก ๆ ขั้นตอน จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก พบไปในทำนองเดียวกัน คือ ต้องการให้ชุมชนมีการจัดการเพื่อการพัฒนาหรือกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ สร้างการมีส่วนร่วม แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการจัดการจำเป็นต้องอาศัยกลุ่มหรือแกนนำที่มีบทบาทที่ได้รับการยอมรับ และที่สำคัญที่สุดคือความโปร่งใสในการบริหารจัดการเพราะชุมชนในเขตเทศบาลมักได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ หรือเทศบาลซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอยู่ในชุมชนวัดเกต โดยเฉพาะกรณีของการจัดการดูแลศิลปวัฒนธรรมซึ่งอยู่ในพิพิธภัณฑสถานของวัดเกตของกลุ่มรักษ์วัดเกตแต่เป็นคนละกลุ่มกับกรรมการชุมชน อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของกลุ่มนี้มุ่งสร้างความโปร่งใสเพื่อจูงใจให้สมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนให้ยั่งยืน แต่กิจกรรมของชุมชนนั้นไม่ใช่มีแต่เพียงการดูแลศิลปวัฒนธรรมเท่านั้น แต่มีกิจกรรมอื่น ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตลอดจนการจัดการอื่น ๆ โดยคณะกรรมการชุมชนหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกดังนั้นกลุ่มรักษ์วัดเกตจึงได้พยายามดำเนินกิจกรรมเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายสำคัญคือการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนให้ขยายไปวงกว้างโดยไม่คำนึงถึงการเป็นกลุ่มใด ๆ แต่ให้คำนึงถึงความเป็นชุมชนวัดเกตเป็นสำคัญ

ดังปรากฏให้เห็นจากการสัมภาษณ์ จรินทร์ เบน (ตาแจ๊ค) ตอนหนึ่งว่า “...ในวัดเกตนี้ไม่มีคอร์รัปชัน เราต้องโปร่งใส ทุกบาททุกสตางค์คนที่ทำบุญเขามาเขาก็ต้องการรู้ว่าเอาไปไหน เรามีบัญชีถ้าจะเบิก ก็ให้พระเซ็นต์ ไม่เกี่ยวกับเงินวัดที่เจริญขึ้นมามากกว่า 50% ภายใน 3 ปี...” และการสัมภาษณ์ พระสมุห์ สุรศักดิ์ สุนติกโร “...วัดทำงานร่วมกับชุมชนจะเป็นลักษณะการเข้าร่วมประชุม สัมมนา การอำนวยความสะดวกให้ชุมชนใช้สถานที่ประชุม... ถ้าวัดมีงานหรือการพัฒนาก็จะฝากไปแจ้งชุมชน ประธานฯ ก็จะประกาศให้ศรัทธามาร่วมงาน ก็ได้รับความร่วมมือดี...”

ภาพของการให้ความช่วยเหลือกันหรือการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนวัดเกต ปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อได้ไปสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ เพราะผู้คนเหล่านั้นได้ให้ข้อมูลว่า การแก้ปัญหาของชุมชนนั้นอยู่บนพื้นฐานของการวางแผนการจัดการปัญหาที่อยู่ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีการเอาใจใส่จากรัฐอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังนำเอากฎหมายหรือเทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้ได้อย่างจริงจัง

เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ และการสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยก็เชื่อว่าเทศบาลนครเชียงใหม่ก็มีส่วนสนับสนุนให้การดำเนินงานของชุมชนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังที่ได้สอบถามจากผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐก็ให้ความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกับผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นสมาชิกในชุมชน โดยเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยชุมชนถ้าชุมชนร่วมมือกัน

หาทางแก้ไขปัญหาก็จะเป็นแนวทางที่สำคัญที่สุด เทศบาลนครเชียงใหม่ คอยให้ความช่วยเหลือด้านเครื่องมือ งบประมาณ และเป็นคนกลางในการประสานงานหรือการสนับสนุนทุกด้าน

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน ทางด้านสังคมของชุมชนวัดเกต

ลักษณะทางสังคม	ความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1 ประชาชนตื่นตัวในการรับรู้ข่าวสารจากภายนอก	145 (58.0)	105 (42.0)	250 (100.0)
2 สมาชิกในชุมชนได้รับบริการด้านสาธารณสุข (บริการตรวจสุขภาพ) อย่างต่อเนื่อง	126 (50.4)	124 (49.6)	250 (100.0)
3 ปราศจากปัญหาอาชญากรรม	135 (54.0)	115 (46.0)	250 (100.0)
4 มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	133 (53.2)	117 (46.8)	250 (100.0)
5 ปราศจากปัญหายาเสพติด	127 (50.8)	123 (49.2)	250 (100.0)
6 ปราศจากปัญหาการจราจร	118 (47.2)	132 (52.8)	250 (100.0)

จากตารางที่ 4.5 แสดงลักษณะสภาพทางสังคมของชุมชนวัดเกตตามความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ชุมชนวัดเกตมีลักษณะสภาพทางสังคมที่สำคัญ 3 ประการ เรียงตามลำดับความถี่ มีดังนี้ ความต้องการอันดับแรก คือ ร้อยละ 58.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ประชาชนตื่นตัวในการรับรู้ข่าวสารจากภายนอก อันดับที่สอง ร้อยละ 54.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ชุมชนปราศจากปัญหาอาชญากรรม และอันดับที่สาม ร้อยละ 53.2 ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าชุมชนวัดเกตยังมีปัญหาอยู่หลายประการ ได้แก่ ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ประชาชนยังไม่มึงานทำเป็นจำนวนมาก ลักษณะของสังคมจะเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ขาดการพัฒนาหรือดูแลชุมชนอย่างเป็นระบบ ในส่วนของปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มีแหล่งน้ำเสียหรือน้ำขัง เสียงดังจากร้านค้าอาหาร หรือผับ ดังนั้นจึงต้องการให้ประชาชนในชุมชนมึงานทำ ชุมชนมีความเป็นระเบียบบริเวณตรอก/ซอย มีพื้นที่สีเขียวสำหรับพักผ่อนหย่อนใจเพียงพอ

การให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนจากหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ชุมชนได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกค่อนข้างน้อยหรือมีลักษณะไม่แน่นอน ในเรื่องของการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย ลักษณะการเข้าร่วมจะเป็นแบบการเข้าร่วมประชุมหรือให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย บุคคลภายในและภายนอกชุมชน แยกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนและผู้นำชุมชนอย่างไม่เป็นทางการสมาชิกชุมชนและกลุ่มองค์กรชุมชนที่มีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อม และกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรปกครองในท้องถิ่น ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ตอนที่ 3 สภาพความเป็นจริงของชุมชน สภาพของชุมชนที่คาดหวังตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามตามแนวความคิดเรื่องเมืองน่าอยู่

ตารางต่อไปนี้เป็นารรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างและการแปลผลความคิดเห็นผล จำนวน 250 คน

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาทางสังคมของชุมชนวัดเกต

สภาพของปัญหาทางสังคม	ความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1 การรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมจากภายนอกน้อย	158 (63.2)	92 (36.8)	250 (100.0)
2 การได้รับบริการด้านสาธารณสุข (บริการตรวจสุขภาพ) จากรัฐค่อนข้างน้อย	145 (58.0)	105 (42.0)	250 (100.0)
3 มีปัญหาอาชญากรรมอยู่บ่อย ๆ	170 (68.0)	80 (32.0)	250 (100.0)
4 ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	167 (66.8)	83 (33.2)	250 (100.0)
5 มีปัญหาเสพติด	197 (78.8)	53 (21.2)	250 (100.0)
6 การจราจรติดขัด	205 (82.0)	45 (18.0)	250 (100.0)

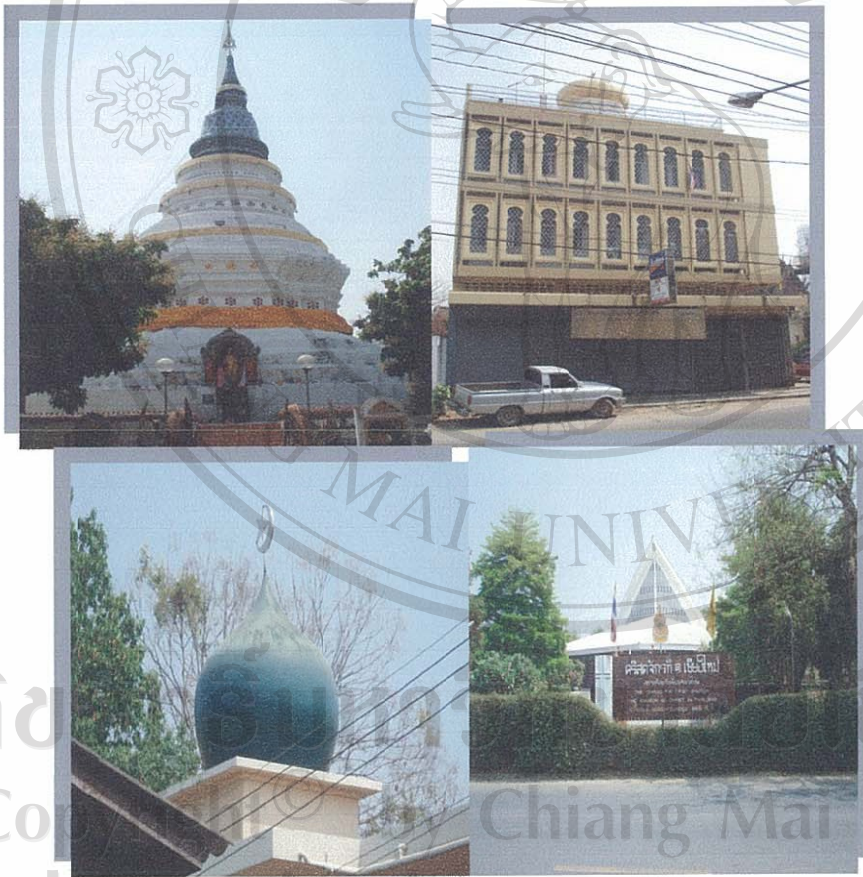
จากตารางที่ 4.6 แสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชน วัดเกิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาทางสังคมของชุมชนวัดเกิด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัญหาทางสังคมของชุมชนวัดเกิดที่สำคัญ 3 ปัญหา เรียงตามลำดับความถี่ มีดังนี้ ปัญหาทางสังคมอันดับแรก คือ ร้อยละ 82.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าชุมชนกำลังประสบปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาอันดับที่สอง ร้อยละ 78.8 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าชุมชนกำลังประสบปัญหา ยาเสพติด และปัญหาอันดับที่สาม ร้อยละ 68.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า ชุมชนประสบปัญหา มีอาชญากรรมบ่อย ๆ

มีการยกเหตุการณ์ในอดีตของชุมชนวัดเกิดให้ผู้วิจัยรับฟัง รวมทั้งมีความรู้สึกรู้ว่าสภาพของสังคมในอดีตนั้นแหละคือความน่าอยู่ซึ่งมาจากพื้นฐานจิตใจของสมาชิกในสังคมเป็นสำคัญ เพราะความมีพื้นฐานด้านจิตใจที่ดีนำมาซึ่งความสงบสุขในสังคมได้ ช่วยลดปัญหาอาชญากรรม โดยเฉพาะการลักเล็กขโมยน้อย ตลอดจนปัญหาอื่นๆ สังคมอื่นที่มาจากผลกระทบของบุคคล เหตุการณ์นี้ยืนยันได้จาก จรินทร์ เบน ที่เห็นว่า “..เมื่อก่อนคนมีจิตใจดีงาม อยู่ด้วยกันไม่มีปัญหาอะไร คนใจกว้าง ไม่ว่าจะอะไรใคร แต่สมัยนี้แตกต่างกันเมื่อก่อนเยอะ ตาแจ๋ก็อยู่สันป่าข่อยจะเดินไปสถานีรถไฟ บ้านสันป่าข่อยไม่มีรั้วรัชหลัง มีเพียงหลักเขตแต่เดินทะเลลูถึงกันหมด ขโมยไม่มีเดี๋ยวนี้รั้วสูงสามวา ก็ยังมีคนขึ้นอยู่ สิ่งสำคัญคือคนมากขึ้น..ความแออัดทำให้คนเปลี่ยนแปลง อันนี้โทษใครไม่ได้..”

ความรู้สึกถึงการมีจิตใจดีนั้นคือองค์ประกอบสำคัญ อันจะนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันของสมาชิกชุมชนในลักษณะญาติมิตร จึงทำให้วิเคราะห์ได้ว่าสังคมในลักษณะที่ต้องการนั้นต้องไม่มีการแบ่งแยกกลุ่ม ใครกลุ่มมันจน ไม่สามารถประสานกิจกรรมในชุมชนได้ง่าย การไม่แบ่งกลุ่มหรือฝักฝ่ายและการไปมาหาสู่กันนั้นมีส่วนสำคัญต่อการเผยแพร่และรับรู้ข่าวสารที่สำคัญ จนสามารถสร้างความเข้าใจไปในเรื่องเดียวกันในทิศทางที่ถูกต้อง สภาพที่พึงประสงค์ของสังคมสามารถอธิบายได้ค่อนข้างดีจากคำสัมภาษณ์ยามาดี เดชคำรณ ที่ว่า “...ความเจริญที่เข้ามาในบ้านวัดเกิดค่อย ๆ เข้ามาทีละน้อยแบบไม่รู้ตัว แต่ก็ทำให้เห็นข้อแตกต่าง สมัยก่อนเรามีความเป็นอยู่แบบญาติ ไกลชิด คำมาก็ไปอยู่หน้าบ้านพูดคุยกัน แต่ปัจจุบันหลายเดือนถึงจะได้เจอกัน แม้บ้านอยู่ไม่ไกลกันเป็นความลำบากที่ต้องข้ามถนน รู้สึกว่าเสรีภาพที่เคยมีถูกจำกัดไป...”

อย่างไรก็ตาม ในแง่ของการสร้างพื้นฐานด้านจิตใจที่ดีให้แก่ชุมชนนั้น ดูเหมือนว่าในปัจจุบันชุมชนวัดเกิดได้พยายามทำอยู่ โดยอาศัยหลักทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง จุดเด่นที่สำคัญคือชุมชนวัดเกิดนั้นเป็นแหล่งรวมของศาสนาต่าง ๆ หลายศาสนา ทุกศาสนาช่วยให้การสนับสนุนด้านการสร้างพื้นฐานจิตใจให้แก่เยาวชน ไม่ใช่เฉพาะสมาชิกในชุมชนวัดเกิดเท่านั้นแต่ให้การอบรมจิตใจให้แก่เยาวชนในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย ในขณะที่เดียวกันก็มีการสอนให้แก่ผู้อยู่ในวัย

ผู้ใหญ่วัยชราด้วยกัน การใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างศีลธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจ ความรับผิดชอบของตนเองและเกื้อกูลสังคม การปฏิบัติตนให้เป็นคนดีแก่สังคมไม่เกื้อกถ้วอยู่กับยาเสพติดหรืออบายมุขต่าง ๆ การรู้จักสามัคคี ตลอดจนสนับสนุนเป็นหน่วยรณรงค์กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนเป็นระยะ ดังตัวอย่างซึ่งได้จากการสัมภาษณ์จนทำให้เห็นถึงกระบวนการฝึกฝนอบรมจิตใจคนในชุมชนโดยโรงเรียนขององค์กรศาสนาในชุมชนวัดเกต คือ โรงเรียนจิตต์ภักดี (ศาสนาอิสลาม) รายละเอียดได้จากการสัมภาษณ์ ธีรพล มาตระกูล อาจารย์ใหญ่โรงเรียนจิตต์ภักดี ที่ว่า “...โรงเรียนจิตต์ภักดี สอนนักเรียนประจำ ซึ่งต้องดูแลให้นักเรียนมีความประพฤติดี ส่วนมัธยมก็ตัดตัวก็เป็นศูนย์อบรมจริยธรรมสอนการปฏิบัติศาสนกิจ การอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน ศาสนาของเรามีหลักสำคัญ คือ ให้ออกอยู่ร่วมกันได้โดยสันติ ห้ามลักขโมย ห้ามยาเสพติด...”

ภาพที่ 4.14 ภาพความแตกต่างทางศาสนาที่ลงตัวในชุมชนวัดเกต ซึ่งมีทั้งพุทธศาสนา ศาสนาฮินดู (ซิกข์) ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์

ส่วนในแง่การพัฒนาชุมชนนั้นนอกจากอาศัยองค์การศาสนาในชุมชนให้การสนับสนุนเป็นระยะแล้ว ในแง่ความรู้สึกรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนก็ให้ความสำคัญกับการพัฒนาไม่น้อย ทั้งกลุ่มที่ลงทะเบียนเป็นสมาชิกของชุมชนและไม่ได้ลงทะเบียนเป็นสมาชิกของชุมชน ต่างให้ความร่วมมือในการพัฒนา การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนเป็นไปตามความสำนึกที่มีต่อชุมชนมากกว่าเงื่อนไขอื่น ๆ ดังปรากฏในการสัมภาษณ์ ธงชัย บุญมา ตอนหนึ่งว่า

“...ไม่ได้เป็นสมาชิกของชุมชนแต่เข้ามาร่วมกิจกรรม ประธานถามว่าถ้าไม่เป็นสมาชิกมาร่วมประชุมทำไม ประธานต้องไปศึกษาเรื่องชุมชนกับสมาชิกชุมชนใหม่ ทุกคนนี้เป็นชุมชนหมดแม้ไม่เป็นสมาชิก ถ้าวัดมีงานจะมาร่วมตลอด ดูจากชื่อ กลุ่มรักษ์วัดเกต ฟังดี ๆ ไม่ใช่ชุมชน นี่ก็เพิ่งกลับมาจากการแสดงดนตรีพื้นเมือง กลุ่มมาช่วยสอนดนตรีให้เด็ก อนุรักษ์วัฒนธรรม...”

แม้ว่าสมาชิกในชุมชนจะประสงค์เข้ามาให้การสนับสนุนการพัฒนาชุมชนก็จริง แต่เมื่อวิเคราะห์จากการให้สัมภาษณ์ในบางจุดก็ทำให้เห็นว่าความรู้สึกเป็นฝักฝ่ายในชุมชนยังคงมีความรู้สึกเป็นฝักฝ่ายนี้เองมีส่วนสำคัญทำให้การเข้าร่วมทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนอาจเป็นไปในลักษณะเมื่อถึงเวลาที่เข้ามาช่วยกันทำ ก็ไม่ให้ความสนใจต่อกันเท่าใดนัก ทำให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปในทิศทางที่ไม่กว้างขวางเท่าที่ควร ขาดระบบการจัดการ และการดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชน ก็ยังเป็นคนกลุ่มเดิม ๆ หรืออาจเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านเสียมากกว่า ดังการให้สัมภาษณ์ธงชัย บุญมา ดังต่อไปนี้

“...พอมีตำแหน่งก็ไม่นึกถึงที่ช่วยเหลือกันมา การทำงานแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ถ้าเข้ากันไม่ได้ก็ต่างคนต่างอยู่ มีงานค่อยมาร่วมทำงาน...งานที่ทำทุกวันนี่ก็เพื่อวัด ทำเพื่อให้คงอยู่ต่อไป ไม่หวังอะไร คนทำงานก็เป็นคนเดิม เห็นหน้ากันอยู่ตลอด ต่อสู้กันมาโดยเฉพาะการสร้างพิพิธภัณฑวัดเกต ทำงานมาแล้วทุกอย่างและทำเพราะศรัทธา...”

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของประกายจันต์ สุภาพพัฒน์ อาจารย์ผู้สอนโรงเรียนเทศบาลวัดเกตการามที่มีความเห็นว่า “...ทางชุมชนก็ไม่ค่อยได้ร่วมงานกับ โรงเรียน นอกจากเชิญเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ทางโรงเรียนก็ตระหนักในส่วนของเรา โรงเรียน ชุมชนก็ทำไปไม่รู้ว่าทำไปถึงไหน ในอนาคตถ้าจะร่วมงานกันก็คงต้องเป็นฝ่ายเทศบาลดำเนินการ เพราะโรงเรียนและชุมชนต่างสังกัดเทศบาล...” ส่วนความคิดเห็นของ พาที ชัยนิลพันธ์ กล่าวว่

“...โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เข้ามาในชุมชนมักจะเข้ามาที่ประธานชุมชนเพราะตรวจสอบได้ แต่ละชุมชนมีกรรมการ 15 คน มีประธาน รองประธาน เภรัญญิก เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ กรรมการ แต่ส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยได้ทำตามหน้าที่ แล้วเราก็เอาโครงการมาแจ้งให้สมาชิกทราบว่าการทำอะไร สมาชิกชุมชนมีการประชุมกันบ้าง แต่กรรมการประชุมบ่อย ช่วงก่อนเดือนละครั้ง บางทีก็เดือนละ 2 – 3 ครั้ง 2 เดือนครั้ง แล้วแต่ช่วงไหนมีงานมากน้อย อย่างช่วงก่อนประธานงานหนัก ตั้งแต่สิ่งๆ มีประชุมตลอด อย่างจะมีโครงการอะไรเขาจะถามก่อนว่าตรงไหนที่ต้องการจะแก้ไข เสนอไปทุกเดือน...”

ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาการจราจรติดขัดค่อนข้างพบได้ทุกวันทั้งบริเวณต่อเนื่องมาจากโรงเรียนปรีณัสร้อยแฉลวิทยาลัย โรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนคาราวิทยาลัย และโรงพยาบาลแมคคอร์มิค ซึ่งเป็นถนนแคว้นรัฐเริ่มที่สะพานนครพิงค์ต่อเนื่อง ไปจนถึงจุดตัดที่ถนนบำรุงราษฎร์ เนื่องจากมีการใช้รถยนต์ส่วนตัวเข้าไปเรียนในบริเวณนั้นกันเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าการติดขัดเนื่องจากปัญหาการจราจรบริเวณถนนดังกล่าวซึ่งอยู่ด้านเหนือของชุมชนวัดเกตอยู่ในสภาวะระบบขนส่งมวลชนที่ไร้ประสิทธิภาพดังสะท้อนให้เห็นได้จากการสัมภาษณ์ บุญวัฒน์ มะโนปิ่น ตอนหนึ่งว่า

“...เป็นย่านโรงเรียนทั้งปรีณัส โรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนคาราวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ โรงพยาบาลแมคคอร์มิค แถวนี้นี้ตลอดทั้งเส้นไม่มีระบบขนส่งมวลชนที่ดี คนก็ต้องใช้รถส่วนตัว ตำรวจจราจรที่คิดว่ามีเพียงพอ แต่ก็ไม่ใช่การแก้ปัญหาระยะยาว ควรแก้ทั้งระบบ ทั้งคน ทั้งการจัดเส้นทางจราจร เมื่อก่อนเคยมีการขุดถนนของไฟฟ้าและประปา แต่คิดว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการประสานงานกัน...”

บริเวณถนนเจริญราษฎร์ เริ่มตั้งแต่สะพานนครพิงค์เลียบบแม่น้ำปิงมาจรดปัญหาที่สะพานนรัฐเป็นถนนอีกเส้นหนึ่งซึ่งอยู่ด้านทิศตะวันตกของชุมชนวัดเกต เป็นบริเวณที่มีปัญหาจราจรติดขัดค่อนข้างมากด้วยเช่นกัน ในช่วงการดำเนินตามนโยบายการท่องเที่ยวยของรัฐบาลคือถนนคนเดินเป็นช่วงเวลาที่การจราจรมีปัญหาค่อนข้างมากแม้ว่าการจัดงานจะอยู่อีกฝั่งหนึ่งของแม่น้ำปิงก็ตามช่วงนั้นความรู้สึกของสมาชิกชุมชนวัดเกตค่อนข้างเห็นว่าการจราจรมีปัญหารุนแรงมาก ปัญหาที่พบในปัจจุบันจึงกลายเป็นปัญหาเล็กลงไปทันที

ตั้งแต่สะพานนรัฐต่อเชื่อมต่อกับถนนเจริญเมืองและต่อเนื่องไปจนถึงถนนรถไฟ ถนนเส้นนี้อยู่ด้านทิศใต้ของชุมชนวัดเกต เป็นอีกบริเวณหนึ่งที่ประสบปัญหาเรื่องปัญหาการจราจรติดขัดคล้ายคลึงกับบริเวณถนนที่อ้างถึงแล้ว ถนนซอยชาวยุริหรือถนนบำรุงราษฎร์หรือเป็นถนนด้านทิศตะวันออกของชุมชนวัดเกต ถนนเส้นนี้มีขนาดค่อนข้างเล็กกว่า 3 ถนนที่กล่าวถึงแล้ว เป็น

เสมือนทางลัดของต่อเนื่องมาจากค่ายกาวีละตัดถนนเจริญเมืองเข้าสู่ถนนบำรุงราษฎร์เพื่อต่อไปยังบริเวณอื่น ๆ ประชาชนทั้งภายในและนอกพื้นที่ใช้เป็นทางลัดสำหรับการเดินทางอีกด้วย

การรับรู้ข่าวสาร นอกจากข่าวสารสิ่งแวดล้อมแล้วยังมีข่าวสารสำคัญอื่นๆ ของหน่วยงานราชการที่ต้องการให้ชุมชนได้รับรู้หลังปี 2542 เป็นต้นมา ชุมชนได้รับข่าวสารจากภายนอกได้กว้างขวางยิ่งขึ้นและปริมาณข่าวสารที่สมาชิกของชุมชนวัดเกตได้รับมีจำนวนมากกว่าอดีตจนกระทั่งสมาชิกในชุมชนมีความรู้สึกข่าวสารที่เข้ามาเผยแพร่ในชุมชนนั้นค่อนข้างมาก บางครั้งอาจได้ประโยชน์และบางข่าวอาจไม่ได้ประโยชน์รวมถึงไม่ทราบว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ด้านใดได้บ้าง การส่งข่าวสารในปัจจุบันส่งไปยังชุมชนใช้วิธีการประกาศเสียงตามสาย ดังปรากฏในการให้สัมภาษณ์ สุพร จินดาชนรักษ์ ตอนหนึ่งว่า “...เมื่อก่อนไม่มีชุมชนก็ไม่ค่อยจะได้รับรู้ข่าวสารตอนนี้มีการประกาศเสียงตามสายแต่บางข่าวรู้ไปก็เท่านั้น...”

แต่ในบางกรณีสมาชิกของชุมชนวัดเกตกลับเห็นว่าทำให้ข่าวสารเพียงช่องทางเดียวคือการให้ข่าวสารเน้นผ่านเสียงตามสายแก่สมาชิกในชุมชน ปรากฏว่าสมาชิกในชุมชนอาจได้รับข่าวสารไม่ทั่วถึงเพราะเวลาว่างสำหรับการรับฟังเสียงตามสายแตกต่างกัน ดังนั้นจำเป็นต้องอาศัยช่องทางอื่น ๆ ช่องทางที่นิยมใช้คือวิธีหนึ่งก็คือ การพิมพ์เอกสารแจกสมาชิกในชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจในแต่ละเรื่องให้ตรงกัน ดังที่ พาทิ ชัยนิลพันธ์ กล่าวไว้ว่า “...ในแง่การทำงานการบริหารก็เหนื่อย มันก็มีทุกที่ที่มีปัญหาจุกจิก การสื่อสารไม่ค่อยเข้าใจ เวลามีปัญหาต้องวิ่งเข้าไปแก้ไข แต่บางทีก็มีคนป่วน มีปัญหาที่ต้องเข้าไปอธิบาย แต่บางครั้งก็พิมพ์รายละเอียดเป็นเอกสารแจก...”

สภาพปัญหาเสพติด ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นบุคคลในพื้นที่ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าปัจจุบันปัญหาเสพติดในพื้นที่นี้มีค่อนข้างน้อยหรือแทบไม่พบ ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความรุนแรงของปัญหาเสพติดในชุมชน ที่มีน้อยนั้นส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่ายปกครองเมื่อครั้งรัฐบาลได้ทำสงครามกับยาเสพติด ซึ่งในช่วงก่อนหน้านั้นในชุมชนก็พบปัญหานี้อยู่บ้างแต่ก็ไม่รุนแรงเหมือนกับชุมชนที่มีลักษณะการอยู่รวมกันอย่างแออัด นอกจากนี้ในช่วงเวลาที่ผ่านมาหลังรัฐบาลประกาศสงครามกับยาเสพติดแล้ว เทศบาลนครเชียงใหม่ก็ให้ความสนใจเข้ามาให้การสนับสนุนกิจกรรมแก่เยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงให้หันไปเล่นกีฬา เช่น เปตอง ปิงปอง ตะกร้อ เป็นต้น ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ อนันต์ ฤทธิเดช ตอนหนึ่งว่า “...ตอนนี้ก็ดีขึ้นมาก เทศบาลก็สนับสนุนกีฬา เปตอง ปิงปอง มาเล่นกันในวัด ยาเสพติดก็หายไป เยาวชนมาเล่นกีฬา ผู้ปกครองมาส่งลูกหลานที่ช่วยกันสอดส่องดูแลไป...”

การสนับสนุนด้านการกีฬาโดยเทศบาลนั้นได้กระทำอย่างต่อเนื่อง ในเบื้องต้นของการเข้ามาให้การสนับสนุนนั้นยังไม่ค่อยเป็นระบบ ขาดการประสานงานระหว่างชุมชนกับเทศบาล ขอความร่วมมือจากวัดเพื่อใช้ลานของวัดเป็นสถานที่สำหรับเล่นกีฬาของเยาวชนและสมาชิกในชุมชน ซึ่งเจ้าอาวาสวัดเกิดก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในมุมมองแก้ไขปัญหาลักษณะอย่างนี้ผู้ให้สัมภาษณ์เชื่อว่าการสนับสนุนด้านการกีฬาจากส่วนราชการมีส่วนทำให้เยาวชนไม่มีเวลาให้แก่ยาเสพติดเพราะได้ใช้เวลาว่างของเขาเข้ามาใช้สถานที่ในวัดสำหรับการเล่นกีฬาแต่ในช่วงเริ่มต้นเมื่อปี 2547 ซึ่งเป็นช่วงที่ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลในแง่ของสิ่งของและงบประมาณบางส่วนรวมกับการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติเพื่อให้เกิดการศึกษาอบรมด้านศีลธรรมแก่เยาวชนและสมาชิกในชุมชน โดยเฉพาะกรณีของเยาวชนงบประมาณดังกล่าวมีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้เยาวชนพ้นจากยาเสพติดและสร้างความอบอุ่นภายในครอบครัว การจัดค่ายฝึกอบรมก็เป็นหนึ่งสำหรับการสนับสนุนให้เยาวชนเข้ามาในวัดและใช้เป็นสถานที่สำหรับการเล่นกีฬาไปในคราวเดียวกัน ในช่วงเริ่มต้นมีเยาวชนและผู้ปกครองเข้ามาใช้สถานที่ในวัดเพื่อการอบรมและเล่นกีฬากันเป็นจำนวนมากผู้ปกครองให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีเพราะตระหนักในปัญหา ยาเสพติดและในขณะเดียวกันก็ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุตรหลานของตนเองไม่ให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปปรากฏว่าการใช้ลานวัดสำหรับกิจกรรมการกีฬาก็ดูเหมือนจะลดน้อยลงไปกว่าเดิมแต่เสียงสะท้อนดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะความตระหนักเกรงว่าเยาวชนในชุมชนจะหันกลับไปพึ่งพายาเสพติด ดังปรากฏในคำสัมภาษณ์ พาที ชัยนิลพันธ์ ประธานชุมชนวัดเกิด ตอนหนึ่งว่า

“...เริ่มต้นมีเยาวชนและผู้ปกครองเข้ามาใช้สถานที่ในวัดเพื่อการอบรมและเล่นกีฬากันเป็นจำนวนมากผู้ปกครองให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีเพราะตระหนักในปัญหา ยาเสพติดและในขณะเดียวกันก็ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุตรหลานของตนเองไม่ให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปปรากฏว่าการใช้ลานวัดสำหรับกิจกรรมการกีฬาก็ดูเหมือนจะลดน้อยลงไปกว่าเดิม...”

ปัญหาอาชญากรรม ในอดีตเคยมีอยู่บ้าง โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณหอพักซึ่งมีอยู่กระจัดกระจายทั่วไป รวมสถานที่โบราณวัตถุทั้งในวัดและอยู่นอกวัด อย่างไรก็ตามมุมมองของการอยู่ร่วมกันภายในชุมชนนั้นปัญหานี้มีอยู่เล็กน้อยและแทบจะไม่มีในปัจจุบันนี้เกิดขึ้นจาก อยู่ร่วมกันโดยปราศจากการเอารัดเอาเปรียบ พลเมืองในชุมชนวัดเกิดรวมกันหลายเผ่าพันธุ์รวมทั้งนับถือศาสนาแตกต่างกันก็ไม่ใช่ว่าปัญหานี้ไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งจนไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ เพราะกลุ่มคนเหล่านี้อยู่ร่วมกันมานานแล้วมีทั้งพม่า อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ชาวจีน และชาวคนพื้นเมืองเชียงใหม่ เป็นต้น สภาพที่พบเห็นในอดีตก็คือ บ้านแต่ละหลังไม่มีการสร้างรั้วกันเพื่อแสดงอาณาเขตปัญหา

การลักขโมย ก็ไม่ปรากฏแต่เนื่องจากความเจริญที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น มีการอพยพโยกย้ายผู้คนมาจาก จังหวัดอื่น ๆ กันอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ในระยะหลังแม้ว่าแต่ละบ้านมีรั้วรอบขอบชิดแต่ก็ยังมี ปัญหาลักขโมยเกิดขึ้นเหมือนกัน ดังปรากฏในคำให้สัมภาษณ์ จรินทร์ เบน ตอนหนึ่งว่า

“...คนสมัยก่อนกับเดี๋ยวนี้ต่างกันเยอะ ตาเจ็ดยี่สิบห้าปีขอยเดินไปสถานีรถไฟ บ้านไม่มีรั้ว ซักหลัง มีหลักเขตแต่เดินทะลุถึงกันหมด ขโมยไม่มี เดี่ยวนี้รั้วสูงสามวาข้างขึ้นอยู่...เมื่อก่อน คนเชียงใหม่ก็คือคนเชียงใหม่ เดี่ยวนี้คนเชียงใหม่มีซัก 30% ส่วนมากมาจากที่อื่นทั้งนั้น... เมื่อก่อนคนกรุงเทพฯมาถามหาคนรู้จักเราก็พาเดินไปส่ง เดี่ยวนี้ไม่มีแล้ว ไม่รู้จักกันแล้ว...”

ในชุมชนวัดเกตปัญหานี้เกิดขึ้นค่อนข้างน้อย จะมีเพียงในช่วงเทศกาลสำคัญๆ อย่างเช่น วันลอยกระทง และวันสงกรานต์ ซึ่งมีคนเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ปัญหาที่พบคือการยกพวก ตีกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ในระยะหลังการประสานงานระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่าย ปกครองมีเพิ่มขึ้นทำให้ปัญหานี้ลดน้อยไป ดังปรากฏในคำสัมภาษณ์ พาที ชัยนิลพันธ์ ตอนหนึ่งว่า “...สำหรับงานลอยกระทง อย่างเมื่อก่อนไม่ได้เป็นชุมชนก็มีปัญหาตีกัน ปีที่แล้วก็ประสานทาง โรงพักแม่ปิงเอาโต๊ะตำรวจมานั่งตรวจความเรียบร้อยผลักดันเดินตรวจ จับประตักยักยได้เยอะและ ไม่มีปัญหาตีกัน บางปีเคยแทงกันถึงขั้นสาหัส แต่ปีนี้เรียบร้อยดี...”

นอกจากนี้ยังมีปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกันซึ่งมาจากอาการเมาสุราและนำไปสู่การ ทะเลาะวิวาทกันและมักเกิดเหตุในช่วงเวลากลางคืนสร้างความรำคาญให้แก่ประชาชนที่มีบ้านเรือน อยู่ใกล้เคียง ปัญหาการทะเลาะวิวาทกันยามค่ำคืนปรากฏในการให้สัมภาษณ์ตอนหนึ่งคือ “...มี ปัญหาจี้เมา ทะเลาะวิวาทช่วงกลางคืนเป็นบางครั้ง” สอดคล้องกับความคิดเห็นของ บุญวัฒน์ มะโนปิ่น ที่ว่า “...นอกจากนั้นก็มียี่สิบเจ็ด โวยวาย ทะเลาะวิวาท โดยเฉพาะหน้าโบสถ์ก็จะมี สวนสาธารณะเล็กๆ เกิดเหตุบ่อยเหมือนกัน...”

ปัญหาเล็กน้อยซึ่งเกิดขึ้นในชุมชนถึงแม้ว่าจะมีคนที่หลากหลายมาอยู่รวมกัน ซึ่งผิดไป จากชุมชนอื่นๆ ทั้งนี้เกิดขึ้นก็เพราะรัฐบาลได้ทำการกวาดขันอย่างจริงจัง มีการกวาดขันให้เจ้าหน้าที่ ฝ่ายปกครองรวมทั้งตำรวจลงมาดูแลพื้นที่อยู่ตลอดเวลา มีสายตรวจเข้ามาในพื้นที่เป็น ช่วง ๆ การ ปฏิบัติอย่างนี้นอกจากทำให้ปัญหาอาชญากรรมหรือลักเล็กขโมยน้อยและอาชญากรรมมีน้อย แต่ กรณีของสมบัติสาธารณะ ดังเช่น ข้าวของในวัดอาจมีการสูญหายไปจำเป็นต้องจัดดูแลรักษาเป็น อย่างดี ปัญหาที่ลดน้อยลงทำให้ความรู้สึกของประชาชนในชุมชนวัดเกตเกี่ยวกับปัญหาความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีเพิ่มขึ้นตามลำดับ ดังการให้สัมภาษณ์ อนันต์ ฤทธิเดช ว่า “...บ้าน วัดเกตจะแตกต่างจากชุมชนอื่นคือ ความสามัคคี ความร่วมมือ ความเจริญจะออกจากวัดไปสู่ชุมชน ที่พิพิธภัณฑน์จะมีของเก่ามาก เพราะส่วนใหญ่ต้นตระกูลดังที่เป็นเศรษฐีศรัทธาวัดนี้เขาถวายทาน เอาไว้ แต่เมื่อก่อนไม่ได้ดูแลเท่าที่ควร กำแพงวัดก็ไม่มี เปิด 24 ชม. ของบางส่วนก็หายไป...”

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจของชุมชนวัดเกต

สภาพของปัญหาด้านเศรษฐกิจ	ความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1 ประชาชนไม่มีงานทำเป็นจำนวนมาก	164 (65.6)	86 (34.4)	250 (100.0)
2 ไม่มีทำเลแหล่งค้าขายที่เหมาะสมแก่การลงทุน	78 (31.2)	172 (68.8)	250 (100.0)
3 มีแหล่งค้าขายในชุมชนจำนวนน้อย	84 (33.6)	166 (66.4)	250 (100.0)
4 ค่าครองชีพในชุมชนสูง	80 (32.0)	170 (68.0)	250 (100.0)

จากตารางที่ 4.7 แสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนวัดเกตเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจของชุมชนวัดเกต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัญหาด้านเศรษฐกิจของชุมชนวัดเกตที่สำคัญ คือ ร้อยละ 65.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า เป็นปัญหาเกี่ยวกับประชาชนไม่มีงานทำเป็นจำนวนมาก

จากแนวคิดเมื่อนำอยู่ด้านเศรษฐกิจของชุมชน พบว่า ร้อยละ 64.8 ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ประชาชนในชุมชนมีงานทำ ร้อยละ 60.0 ต้องการให้ประชาชนในวัยแรงงานมีรายได้ และร้อยละ 50.0 ต้องการให้มีการลงทุนค้าขายในชุมชนให้มากขึ้น จะเห็นได้ว่าชุมชนมีความต้องการทางด้านเศรษฐกิจในลักษณะที่มีความพร้อมทั้งทางด้านบรรยากาศสำหรับการทำมาค้าขายและการลงทุน ค่าครองชีพไม่แพงและประชาชนมีงานทำ เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ได้ระบุไว้ในส่วน ที่เกี่ยวข้อง และเป็นไปในทางเดียวกันว่าสมาชิกในชุมชนควรมีอาชีพ และรายได้เป็นของตนเอง ด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย เพราะการมีรายได้และอาชีพมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนโดยปราศจากปัญหาเกี่ยวเนื่องอื่นๆ โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม และความสงบเรียบร้อยภายในชุมชนจากผู้ว่างงาน หรือพวกลักขโมย อย่างไรก็ตามจากประวัติศาสตร์ของชุมชนได้แสดงให้เห็นว่าชุมชนนี้เคยมีประวัติศาสตร์เกี่ยวเนื่องมากับการค้าขาย เมื่อเข้าสู่ยุคหนึ่ง ก็ลดน้อยลงเนื่องจากความเจริญด้านการคมนาคมทางรถไฟ รถยนต์ ตลอดจนจนทางการบินเพิ่มขึ้น แต่ประชาชนในชุมชนยังหาโอกาสทำงานด้านการค้า รวมทั้งย่าน

บริเวณถนนสายสำคัญของชุมชนยังพบการเป็นแหล่งพาณิชย์เป็นจำนวนมาก ความรู้สึกที่มีต่อชุมชนเกี่ยวกับเศรษฐกิจจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้ถ่ายทอดผ่าน จรินทร์ เบน ดังนี้

“...ย่านนี้เป็นย่านค้าขายของชาวจีนและชาวต่างชาติ เป็นยุคที่รุ่งเรืองสูงสุดในยุคสุดท้ายของการค้าทางน้ำของเชียงใหม่ แต่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปแต่ความคึกคักด้านเศรษฐกิจยังมีตลอดเวลา มีร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก มีสถานบริการประเภทผับ เชน ะปนอยู่ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป แต่ร้านค้าหรือร้านขนมที่มีชื่อเสียง เช่น ข้าวเหนียวปากหม้อ สาธุไส้หมู ก็ยังอยู่เขามีชื่อเสียงมานาน ลองไปชิมดูซิ...”

รวมทั้งข้อเท็จจริงในปัจจุบัน การค้าขายหรือการประกอบอาชีพ ชุมชน โดยคณะกรรมการชุมชนได้สนับสนุนให้มีการจับกลุ่มเป็นกลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี และกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น ร่วมทุนกันเพื่อสร้างกลุ่มและมีกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างอาชีพ มีการขอรับงบประมาณสนับสนุนจากเทศบาลนครเชียงใหม่ หรืออาจได้รับงบประมาณอุดหนุนจากหน่วยงานอื่นๆ อยู่บ้างเป็นครั้งคราวก็ได้ นำงบประมาณเหล่านั้นมาทำกิจกรรมอบรมการผลิตผลิตภัณฑ์สำหรับให้สมาชิกมีฝีมือและพัฒนาต่อไปจนสามารถจำหน่ายเป็นรายได้ให้แก่กลุ่มหรือตนเอง แม้ว่าการพิจารณาสังเกตจากภายนอกทำให้ว่ากลุ่มต่าง ๆ อาจจะไม่แข็งแรงและอาจมีโอกาสล้มเลิกในภายหน้าแต่ก็แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นของการสร้างอาชีพให้แก่กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีความคิดเห็นในส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาด้านเศรษฐกิจของชุมชนวัดเกต พบว่า สภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจของชุมชนวัดเกตโดยรวมมีปัญหาค่อนข้างน้อย เพียงแต่สถานการณ์ปัจจุบันเทียบกับสถานการณ์เดียวกันในอดีตอาจแตกต่างกันไปตามความเจริญเติบโตของชุมชน ก่อนหน้านี้ประมาณ 15 ปี ชุมชนแห่งนี้มีคนอยู่กันอย่างเรียบง่าย มีการทำมาค้าขายกันบ้างยังสามารถพบเห็นได้บริเวณสายหลักในชุมชนวัดเกต แต่ในปัจจุบันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจากการมีธุรกิจหลากหลายขยายตัวตามเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะถนนริมฝั่งน้ำปิงพบว่าการเติบโตของธุรกิจตั้งแต่การจำหน่ายสินค้าตลอดจนถึงการบริการเพิ่มจำนวนมาก นอกจากนี้แหล่งค้าขายหลักของชุมชนวัดเกตมีมากในบริเวณซึ่งเป็นถนนสายหลักสำคัญในชุมชน

อย่างไรก็ตามในแง่ของธุรกิจในชุมชนซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ในการสัมภาษณ์ตลอดจนการสังเกตพบว่า การประกอบอาชีพของชุมชนนั้นกระจายอยู่หลายอาชีพตลอดจนมีการรวมตัวกันทำเป็นกลุ่ม ๆ ในรูปของกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มแม่บ้าน สมาชิกของกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอาชีพนั้นเป็นสมาชิกดั้งเดิมของชุมชนวัดเกต กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน ตลอดจนกลุ่มผู้สูงอายุ ได้รับการฝึกอบรมอาชีพอย่างสม่ำเสมอ เช่น การทำน้ำพริกตาแดง การทำไข่เค็ม เป็นต้น โดยผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นได้นำไปจำหน่ายในสถานที่ต่าง ๆ หรือต่างคนต่างนำไปจำหน่ายเป็นของ

ตนเอง แต่ความคิดเกี่ยวกับการเติบโตและการขยายตัวของกลุ่มในระยะยาวจึงมีคำริให้มีการ
 จำหน่ายเพื่อนำเงินเข้ากลุ่มแล้วนำไปแจกจ่ายคืนกลับสมาชิกในรูปของเงินปันผล ดังการสัมภาษณ์
 ตอนหนึ่งว่า

“...ในชุมชนตอนนี้กลุ่มผู้สูงอายุทำน้ำพริกตาแดง น้ำพริกเผา กาละแม ไข่เค็มก็กำลังจะทำ
 นอกจากนั้นก็ยังมีกลุ่มสตรี ... แต่จริง ๆ ก็คนเดิมแต่อยู่หลายกลุ่ม กลุ่มสตรีมีอยู่แล้วก่อนตั้ง
 ชุมชน เมื่อตั้งชุมชนก็เป็นส่วนหนึ่งในชุมชน จากนั้นก็ตั้งกลุ่มผู้สูงอายุขึ้นมา ก็มีกรรไกรไทจี –
 ที่กิง ... ว่าจะทำผางประทีปออกขายแต่ปีนี้ยังไม่ทันก็ไปรับมาก่อน ขายได้เอาเงินเข้ากลุ่ม
 ลอยกระทงนี้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมาทำกระทงขาย ดอกไม้รูปเทียน อาจจะทำน้ำสมุนไพรร
 ทุกปีตรงประตู่วัดจะมีรถมาจอดขายเบียร์ แต่ปีนี้จะให้ผู้สูงอายุไปขายกระทงกับน้ำ เมื่อก่อน
 เขาจะทำขายกันส่วนตัว แต่ปีนี้จะมาช่วยทำขายเอาเงินเข้ากลุ่ม..”

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ นอกจากรับมาจำหน่ายในร้านค้าของชุมชนแล้ว
 ผู้ผลิตอื่นๆ ก็สามารถส่งผลิตภัณฑ์ของตนเองไปจำหน่ายในร้านจำหน่ายสินค้าภายในชุมชน แต่ก็มี
 บางส่วนทำผลิตภัณฑ์ในลักษณะต่างคนต่างทำ ต่างจำหน่าย แต่ก็มีกรพบปะกันในกลุ่มสมาชิกอยู่
 เสมอ ถ้าหากมีการจัดฝึกอบรมเฉพาะเรื่อง ก็จะทำการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้สมาชิกเข้า
 มาร่วมรับการอบรมจากวิทยากร การมีกลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มสตรีซึ่งสามารถสร้างกิจกรรมอาชีพได้
 แต่ก็ยังไม่พัฒนาไปถึงขั้นเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนหรือก้าวไปสู่หมู่บ้านในโครงการ “หนึ่งตำบล-
 หนึ่งผลิตภัณฑ์” ได้เนื่องจากความเข้มแข็งของกลุ่มยังมีไม่มาก

สำหรับแหล่งธุรกิจหรือแหล่งค้าขายในชุมชนปรากฏว่ามีกระจายอยู่ทั่วไปทั้งร้านค้า
 ธรรมดาไปจนถึงร้านค้าซึ่งเป็นนิติบุคคลขนาดใหญ่ เพียงแต่ในปัจจุบันยังไม่มีการจัดบริเวณ
 (Zoning) เพราะการค้าขายเป็นธุรกิจซึ่งเกิดขึ้นในชุมชนตามจังหวะและโอกาส ร้านค้าจะมีมาก
 โดยเฉพาะสายหลักของชุมชน เช่น ถนนเจริญราษฎร์ ถนนแก้วนวรรฐ และถนนเจริญเมือง เป็นต้น
 นอกจากนี้ถนนซอระหว่างถนนเจริญเมืองไปเชื่อมต่อกว้าวรรฐ ก็มีร้านค้าหรือแหล่งธุรกิจเป็น
 จำนวนมากและหลากหลายธุรกิจ ธุรกิจบางธุรกิจอาจสร้างปัญหาให้แก่ชุมชน เช่น การระบายน้ำ
 เสียโดยไม่ผ่านบ่อเกรอะ การวางป้ายโฆษณาสินค้าซึ่งบดบังทัศนียภาพของชุมชนหรือตึกอาคาร
 ในแต่ละบริเวณแต่ก็ต้องยอมรับว่าเป็นอาชีพหรือเป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์ของแต่ละบุคคลหรือ
 ธุรกิจเมื่อเห็นการบดบังหรืออาจเป็นอุปสรรคต่อการสัญจรไปมาของบุคคล ชุมชนได้เสนอให้
 เจ้าของป้ายทำการโยกย้ายส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือย้ายตำแหน่งไปยังจุดที่เหมาะสม

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านการจัดการภายในชุมชนวัดเกต

สภาพของปัญหาด้านการจัดการภายในชุมชน	ความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1 ต่างคนต่างอยู่	156 (62.4)	94 (37.6)	250 (100.0)
2 ขาดการจัดกลุ่มต่าง ๆ เพื่อช่วยกันดูแลพื้นที่	124 (49.6)	126 (50.4)	250 (100.0)
3 ขาดการพัฒนา (ดูแล) ชุมชนอย่างเป็นระบบ	140 (56.0)	110 (44.0)	250 (100.0)
4 สมาชิกในชุมชนร่วมกันพัฒนาชุมชนน้อยครั้ง	124 (49.6)	126 (50.4)	250 (100.0)
5 โครงการของรัฐสร้างประโยชน์ให้เฉพาะกลุ่มมากกว่า ประโยชน์ส่วนรวม	116 (46.4)	134 (53.6)	250 (100.0)
6 ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างสมาชิก ภายในชุมชน	111 (44.4)	139 (55.6)	250 (100.0)

จากตารางที่ 4.8 แสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนวัดเกตเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านการจัดการภายในชุมชนของชุมชนวัดเกต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัญหาด้านการจัดการภายในชุมชนวัดเกตที่สำคัญ 3 ปัญหา เรียงตามลำดับความถี่ มีดังนี้ ปัญหาอันดับแรก คือ ร้อยละ 62.4 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าชุมชนกำลังประสบปัญหาต่างคนต่างอยู่ ปัญหาอันดับที่สอง ร้อยละ 56.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าชุมชนมีปัญหาขาดการพัฒนาหรือดูแลชุมชนอย่างเป็นระบบ และปัญหาอันดับที่สาม มี 2 ปัญหาคู่กัน คือ ร้อยละ 49.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าชุมชนมีปัญหาขาดการจัดกลุ่มต่าง ๆ เพื่อช่วยกันดูแลพื้นที่ และผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนเดียวกันระบุว่า สมาชิกในชุมชนออกมาร่วมกันพัฒนาชุมชนน้อยครั้ง ยายมาดี เดชคำธณ ให้ความเห็นเกี่ยวกับสภาพการอยู่อาศัยว่า

“...สมัยก่อนเรามีความเป็นอยู่แบบญาติใกล้ชิด คำมาก็ไปอยู่หน้าบ้านพูดคุยกัน แต่ปัจจุบันหลายเดือนถึงจะได้เจอกัน แม้บ้านอยู่ไม่ไกลกันเป็นความลำบากที่ต้องข้ามถนน รู้สึกว่าเสรีภาพที่เคยมีถูกจำกัดไป... ความเจริญของวัดเกตก้าวหน้าแต่ก็อยู่ในขีดที่รับได้ อาคารสูงก็ไม่มียามากนัก แต่จะมีคอนโดอยู่ 3 ที่ในย่านวัดเกต ทางใกล้ฝั่งปิงชาวบ้านวัดเกตเคยเดินขบวนต่อต้านหลายครั้งแต่ไม่สามารถรื้อถอนได้...”

แต่ปัจจุบันทุกคนจะล้อมกรอบของตนเองไว้ “...ไม่ต้องมาเตือนรื้อกับใคร หลายคนก็บอกว่าอยู่ดีๆ ก็ไม่อยากเอาเรื่องมาปวดหัว ดังนั้นทุกคนก็จะล้อมกรอบ อยู่แต่บ้านตัวเอง แต่ลืมนึกไปว่าในอนาคตการจะอยู่แต่บ้านใครบ้านมันนั้นเป็นไปได้ ซึ่งความเตือนรื้อมันตามมาแล้ว...”

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการทางด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนวัดเกต

ความต้องการทางด้านสิ่งแวดล้อม	ความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1 ปราศจากแหล่งน้ำเสีย/น้ำขัง	147 (58.8)	103 (41.2)	250 (100.0)
2 ไม่มีมลพิษทางอากาศ (มีฝุ่นละออง ควั่น)	119 (47.6)	131 (52.4)	250 (100.0)
3 ไม่มีเสียงดังจากเสียงขยวดยาน	125 (50.0)	125 (50.0)	250 (100.0)
4 ไม่มีเสียงดังจากร้านค้าอาหาร ผับ	129 (51.6)	121 (48.4)	250 (100.0)
5 ไม่มีแหล่งเสื่อมโทรม/ชุมชนแออัด	130 (52.0)	120 (48.0)	250 (100.0)
6 ที่อยู่อาศัย (อาคารพาณิชย์) เป็นไปตามมาตรฐานหรือกฎหมายกำหนด	117 (46.8)	133 (53.2)	250 (100.0)
7 ประชาชนมีภาคภูมิใจในศิลปกรรมในชุมชนของตนเอง	114 (45.6)	136 (54.4)	250 (100.0)
8 ประชาชนมีภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชุมชนตนเอง	119 (47.6)	131 (52.4)	250 (100.0)

จากตารางที่ 4.9 แสดงลักษณะสภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนวัดเกตตามความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ชุมชนวัดเกตมีลักษณะสภาพสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ 3 ประการ เรียงตามลำดับความถี่ มีดังนี้ ความต้องการอันดับแรก คือ ร้อยละ 58.8 ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ชุมชนปราศจากแหล่งน้ำเสียหรือน้ำขัง อันดับที่สอง ร้อยละ 52.0 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการให้ชุมชนไม่มีแหล่งเสื่อมโทรมหรือมีชุมชนแออัด และอันดับที่สาม ร้อยละ 51.6 ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ชุมชนไม่มีเสียงดังจากร้านค้าอาหารหรือผับ

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านเศรษฐกิจของชุมชนวัดเกต

ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ	ความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1 ประชาชนมีงานทำ	162 (64.8)	88 (35.2)	250 (100.0)
2 ประชาชนในวัยแรงงานต้องมีรายได้	150 (60.0)	100 (40.0)	250 (100.0)
3 มีการลงทุนค้าขายในชุมชนจำนวนมาก	125 (50.0)	125 (50.0)	250 (100.0)
4 ปราศจากปัญหาค่าครองชีพ	119 (47.6)	131 (52.4)	250 (100.0)

จากตารางที่ 4.10 แสดงลักษณะสภาพเศรษฐกิจของชุมชนวัดเกตตามความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ชุมชนวัดเกตมีลักษณะสภาพเศรษฐกิจที่สำคัญ 3 ประการ เรียงตามลำดับความถี่ มีดังนี้ ความต้องการอันดับแรก คือ ร้อยละ 64.8 ของผู้ตอบแบบ สอบถามต้องการให้ประชาชนในชุมชนมีงานทำ อันดับที่สอง ร้อยละ 60.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ประชาชนในวัยแรงงานมีรายได้ และอันดับที่สาม ร้อยละ 50.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีการลงทุนค้าขายในชุมชนเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการทางด้านกายภาพของชุมชนวัดเกต

ความต้องการทางด้านกายภาพ	ความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1 ความเป็นระเบียบในบริเวณชุมชนหรือตรอก/ซอย	153 (61.2)	97 (38.8)	250 (100.0)
2 มีผังเมืองหรือการบริหารจัดการพื้นที่ที่ชัดเจน	124 (49.6)	126 (50.4)	250 (100.0)
3 มีบริการน้ำประปาทั่วถึง	128 (51.2)	122 (48.8)	250 (100.0)
4 มีแสงสว่างยามค่ำคืนครอบคลุมทั้งพื้นที่	138 (55.2)	112 (44.8)	250 (100.0)
5 มีพื้นที่สีเขียวสำหรับพักผ่อนหย่อนใจเพียงพอ กับจำนวนประชาชนในชุมชน	145 (58.0)	105 (42.0)	250 (100.0)
6 มีบ้านเรือน/อาคารพาณิชย์อยู่กันอย่างไม่แออัด	123 (49.2)	127 (50.8)	250 (100.0)
7 ถนนสัญจรไป-มา สะดวก	129 (51.6)	121 (48.4)	250 (100.0)
8 ปราศจากปัญหาการระบายน้ำเสีย/น้ำทิ้ง	120 (48.0)	130 (52.0)	250 (100.0)
9 ปราศจากปัญหาเกี่ยวกับจัดเก็บหรือกำจัดขยะมูลฝอย	122 (48.8)	128 (51.2)	250 (100.0)

จากตารางที่ 4.11 แสดงลักษณะสภาพทางกายภาพของชุมชนวัดเกตตามความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ชุมชนวัดเกตมีลักษณะสภาพทางกายภาพที่สำคัญ 3 ประการ เรียงตามลำดับความถี่ มีดังนี้ ความต้องการอันดับแรก คือ ร้อยละ 61.2 ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการความเป็นระเบียบในบริเวณชุมชนหรือตรอก/ซอย อันดับที่สอง ร้อยละ 58.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีพื้นที่สีเขียวสำหรับพักผ่อนหย่อนใจเพียงพอกับจำนวนประชาชนในชุมชน และอันดับที่สาม ร้อยละ 55.2 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการให้มีแสงสว่างยามค่ำคืนครอบคลุมทั้งพื้นที่ของชุมชน

กระแสความเป็น “เมืองน่าอยู่” ที่จุดประกายโดยองค์การปกครองท้องถิ่นได้เข้ามาในชุมชนวัดเกตตั้งตั้งแต่ปี 2545 ก็ทำให้ประชาชนในชุมชนวัดเกตรับรู้ถึงโครงการดังกล่าว จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 ลักษณะเมืองน่าอยู่มีองค์ประกอบมากมาย

แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วแทบจะไม่ทราบความหมายหรือแนวทางที่แท้จริงของโครงการดังกล่าว ทั้งนี้ หากพิจารณาจากตารางที่ 4.7 ที่ได้สอบถามถึงความต้องการของชุมชนวัดเกต ร้อยละ 61.2 ต้องการให้ชุมชนวัดเกตมีความเป็นระเบียบทั้งในชุมชนหรือตรอกซอย ขณะเดียวกันร้อยละ 58 ต้องการพื้นที่สีเขียวสำหรับการพักผ่อนที่เพียงพอกับจำนวนประชาชนในชุมชน อีกทั้งร้อยละ 55.2 ต้องการแสงสว่างยามค่ำคืนครอบคลุมทั้งพื้นที่ จากสถิติดังกล่าววิเคราะห์ได้ว่า โดยนัยแห่ง “เมืองน่าอยู่” ไม่ควรจะมีปัญหาด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน จนทำให้สถิติที่ตอบรับเกินกว่าครึ่งหนึ่งไม่พอใจในสิ่งที่มีในชุมชน

จากข้อมูลนี้อาจเป็นเหตุให้คนในชุมชนไม่เข้าใจในนิยามของคำว่า “เมืองน่าอยู่” ของเทศบาลก็เป็นได้ ซึ่งในการสัมภาษณ์ วรวิมล ชัยรัตน์ ได้เห็นว่า “...ที่ผ่านมาเทศบาลไม่เคยมาบอกกล่าว คำว่าเมืองน่าอยู่คืออะไร ทำอย่างไรเราก็ไม่เคยรู้เห็นหรือว่าอาจจะรู้ แต่มันเป็นรูปแบบซึ่งยังงิดดีล่ะ?...”

ขณะเดียวกัน ความคิดเห็นของผู้วิจัย เห็นว่าความเป็นเมืองน่าอยู่ของวัดเกตนั้นต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนทั้งผู้ที่เป็นสมาชิกและไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกของชุมชนวัดเกตช่วยกันจัดการภายในชุมชนให้มีความน่าอยู่เพราะกลุ่มคนเหล่านี้เป็นสมาชิกชุมชนวัดเกตจะทราบความต้องการของตนเป็นอย่างดี กรณีอย่างนี้จึงกล่าวได้ว่าการเป็นเมืองน่าอยู่จึงไม่ใช่ทิศทางของหน่วยงานราชการที่เข้ามากำหนดโดยไม่นำพื้นฐานความต้องการของชุมชนเลย

จากแนวคิดเมืองน่าอยู่ด้านกายภาพ ที่สำคัญคือ ชุมชนควรมีสภาพเป็นเมืองที่มีระเบียบ มีการจัดการใช้ที่ดิน ที่เหมาะสม มีบริการของภาครัฐ เช่น น้ำ ไฟฟ้า ถนน โทรศัพท์ อย่างเพียงพอต่อความต้องการ มีการเดินทางขนส่งที่สะดวก ปลอดภัย และไม่สิ้นเปลือง มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และมีระบบบำบัด น้ำเสียและการกำจัดขยะอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 61.2 ที่มีความต้องการให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบในบริเวณชุมชนหรือตรอก/ซอย มีพื้นที่สีเขียวสำหรับพักผ่อนหย่อนใจเพียงพอกับจำนวนประชาชน และให้มีแสงสว่างยามค่ำคืนครอบคลุมทั้งพื้นที่ของชุมชนอย่างทั่วถึง และในส่วนของ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักต่างก็ให้ความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การมีถนนที่กว้างขวางเพียงพอสำหรับการเดินทางไม่ต้องการให้ ผู้สัญจรไปมาต้องประสบปัญหาการถูกรถยนต์เฉี่ยวชน ดังเสี่ยงสะท้อนตอนหนึ่งจากการสัมภาษณ์ วรวิมล ชัยรัตน์ มีความเห็นว่า “....ความน่าอยู่ที่สำคัญ

จะต้องมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสะอาดเรียบร้อย คุณแล้วเจริญหูเจริญตา ... อยู่ดี สบาย งดงาม...”

ความเป็นชุมชนน่าอยู่ก็ไม่ได้รับผลกระทบเมื่อเจริญก้าวหน้าถึง คือไม่ควรมีการวางสายไฟพาดเสาไฟฟ้าในลักษณะ ไม่ต้องการให้มีป้ายโฆษณาสินค้าถูกสร้างขึ้นอย่างไม่เป็นระเบียบ การจัดการพื้นที่ใช้สอยในแต่ละบริเวณให้เหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ควรมีพื้นที่น้ำท่วมขัง ตลอดจนมีการดูแลปัญหาน้ำทิ้งอย่างเป็นระบบไม่ให้เหมือนในปัจจุบันคุณเป็นปัญหาเรื้อรังไปแล้ว

ในด้านพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่สีเขียวของชุมชน เนื่องจากสภาพของชุมชนในปัจจุบันค่อนข้างมีพื้นที่สีเขียวหรือพื้นที่สาธารณะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจจำนวนน้อย ความรู้สึกของประชาชนในชุมชนจึงต้องการให้ชุมชนวัดเกิดมีพื้นที่สีเขียวสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ การมีไว้สำหรับการออกกำลังกายมากกว่าปัจจุบัน การสัมภาษณ์ บุญมี ธิป้อ ทำให้เห็นปัญหาที่แท้จริงของชุมชนว่า “...ไม่มีที่ว่าง ด้านทัศนวิสัยคิดว่าสายไฟพาดรุงรังทั้งสองข้างถนน แต่ก็ไม่รู้จะเอาไปไว้ไหน พื้นที่ว่างสาธารณะในวัดเกิดก็ไม่รู้ว่ามีที่ไหนบ้าง แต่คิดว่าทางเดินข้างน้ำปิ้งก็ดีที่บ้านใช้น้ำประปา น้ำทิ้งระบายลงท่อของเทศบาล...” ความรู้สึกของประชาชนในชุมชนเห็นว่าถ้าหากในชุมชนมีต้นไม้ไม่มากเพียงพอนอกจากจะสร้างความสบายตาให้เกิดขึ้นแล้ว ต้นไม้เหล่านั้นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับช่วยกรองอากาศให้มิลพิษน้อยลง ตลอดจนสามารถจับความร้อนที่ค่อนข้างร้อนแรงให้ลดไปได้ (สัมภาษณ์ ธวัช ภูริชตระกูล) บริเวณใดที่มีต้นไม้สีเขียวเป็นจำนวนมาก สมาชิกของชุมชนซึ่งมีที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณนั้นจะเห็นความแตกต่างของคุณภาพอากาศ และอุณหภูมิของพื้นที่ที่แตกต่างจากบริเวณที่ปราศจากสีเขียวหรือมีสีเขียวน้อยได้ค่อนข้างชัดเจน จึงเป็นสะท้อนให้เห็นว่าการมีพื้นที่สีเขียวก็มีความจำเป็นสำหรับการยกระดับเป็นชุมชนน่าอยู่

สิ่งจำเป็นอีกประการหนึ่งตามความรู้สึกของประชาชนก็คือ การมีท่อระบายน้ำเสียที่ถูกจัดอย่างเป็นระบบ ไม่ควรระบายน้ำทิ้งลงแม่น้ำปิ้งที่ปัจจุบันนอกจากแคบลงแล้วยังสกปรกไปอย่างน่าใจหายบ่งบอกถึงคุณภาพน้ำในแม่น้ำแห่งนี้ที่อยู่ในสภาวะที่ไม่เหมาะสมสำหรับการใช้สอย (บุญเพียร กุลศักดิ์, 26 พฤศจิกายน 2547)

ตอนที่ 4 แนวความคิดการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน ประกอบด้วย การวิเคราะห์เพื่อประเมินการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกในชุมชนใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่ได้จากการค้นหาสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนด ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการจัดการสิ่งแวดล้อม และขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการแก้ไขปัญหาสังแวดล้อม และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนด การนำเสนอผลการวิเคราะห์ถูกแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน
2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ตารางต่อไปนี้เป็นกรรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน พร้อมทั้งการแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงของชุมชนย่านวัดเกต สภาพของชุมชนที่คาดหวังตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมตามสภาพที่เป็นอยู่

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการจัดการภายในชุมชนวัดเกต

ความต้องการลักษณะการจัดการภายในชุมชน	ความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1 ประชาชนในชุมชนร่วมกันจัดกลุ่มต่าง ๆ เพื่อดูแลพื้นที่	149 (59.6)	101 (40.4)	250 (100.0)
2 มีกลุ่มสำหรับการพัฒนา (ดูแล) ชุมชนอย่างเป็นระบบ	150 (60.0)	100 (40.0)	250 (100.0)
3 สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมกันพัฒนาชุมชน	130 (52.0)	120 (48.0)	250 (100.0)
4 ประชาชนในชุมชนได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาของรัฐอย่างถ้วนหน้า	117 (46.8)	133 (53.2)	250 (100.0)
5 มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างสมาชิกภายในชุมชน	112 (44.8)	138 (55.2)	250 (100.0)

จากตารางที่ 4.12 แสดงลักษณะสภาพการจัดการภายในของชุมชนวัดเกิดตามความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ชุมชนวัดเกิดมีลักษณะสภาพการจัดการภายในชุมชนที่สำคัญ 3 ประการ เรียงตามลำดับความถี่ดังนี้ความต้องการอันดับแรกคือร้อยละ 60.0 ของ ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีกลุ่มสำหรับการพัฒนาหรือดูแลชุมชนอย่างเป็นระบบ อันดับที่สอง ร้อยละ 59.6 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการให้ประชาชนชุมชนร่วมกัน จัดกลุ่มต่างๆ เพื่อดูแลพื้นที่ และอันดับที่สาม ร้อยละ 52.0 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมกันพัฒนาชุมชน

ตารางที่ 4.13 ลักษณะการเข้ามาให้ความช่วยเหลือชุมชนของเทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมที่เข้ามาช่วยเหลือ	ความถี่การเข้ามาช่วยเหลือ				
	ทุกเดือน	2-3 เดือน / ครั้ง	6 เดือน / ครั้ง	ปีละครั้ง	ไม่แน่นอน
1. การให้ความรู้ในเรื่องการจัดการขยะ/ของเสีย	1 (0.4)	2 (0.8)	-	-	247 (98.8)
2. การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการบำบัดน้ำเสีย	2 (0.8)	1 (0.4)	-	-	247 (98.8)
3. การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอากาศเป็นพิษ	1 (0.4)	1 (0.4)	-	-	248 (99.2)
4. การจัดส่งผู้เชี่ยวชาญเข้ามาร่วมแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน	1 (0.4)	1 (0.4)	-	-	248 (99.2)
5. การเข้ามารับข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อม จากชุมชน	1 (0.4)	2 (0.8)	-	-	247 (98.8)
6. การเข้ามาประชุม/ปรึกษา/หารือกับสมาชิก ในชุมชน	1 (0.4)	2 (0.8)	-	-	247 (98.8)
7. การเข้าร่วมจัดทำระเบียบข้อปฏิบัติ ด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน	1 (0.4)	2 (0.8)	-	-	247 (98.8)
8. การเข้าร่วมจัดทำแผนจัดการสิ่งแวดล้อม ร่วมกับชุมชน	2 (0.8)	2 (0.8)	-	-	246 (98.4)
9. การร่วมกันรณรงค์ให้ชุมชนร่วมกัน ทำกิจกรรม ในรูปแบบต่าง ๆ	2 (0.8)	2 (0.8)	-	-	246 (98.4)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

จากตารางที่ 4.13 แสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความถี่การเข้ามาช่วยเหลือด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนโดยหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า ชุมชนวัดเกตมีหน่วยงานภายนอก ดังเช่น เทศบาลนครเชียงใหม่ตลอดจนองค์กรอื่น ๆ เข้ามาช่วยเหลือด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อยหรือเป็นไปในลักษณะไม่แน่นอน อย่างไรก็ตามการเข้ามาช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดทำแผนจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชนและการรณรงค์ให้ชุมชนร่วมกันทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ มีความถี่ค่อนข้างมากกว่ากิจกรรมอื่น

ตารางที่ 4.14 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม			
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
1. ท่านเข้าร่วมในการประชุมเพื่อค้นหาปัญหาและสาเหตุในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ บ้างหรือไม่				
- ค้นหาปัญหาและสาเหตุเกี่ยวกับขยะและของเสีย	- 4	95	151	
	- (1.6)	(38.0)	(60.4)	
- ค้นหาปัญหาและสาเหตุเกี่ยวกับการจราจร	- 4	42	204	
	- (1.6)	(16.8)	(81.6)	
- ค้นหาปัญหาและสาเหตุเกี่ยวกับภูมิทัศน์	- 4	40	206	
	- (1.6)	(16.0)	(82.4)	
- ค้นหาปัญหาและสาเหตุในพื้นที่สาธารณะ	- 2	47	201	
	- (0.8)	(18.8)	(80.4)	
- ค้นหาปัญหาและสาเหตุเกี่ยวกับน้ำเสีย	- 5	49	196	
การระบายน้ำเสีย	- (2.0)	(19.6)	(78.4)	
- ค้นหาปัญหาและสาเหตุเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ	- 3	46	201	
	- (1.2)	(18.4)	(80.4)	
- ค้นหาปัญหาและสาเหตุเกี่ยวกับมลภาวะทางเสียง	- 6	41	203	
	- (2.4)	(16.4)	(81.2)	
- ค้นหาปัญหาและสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน	- 4	55	191	
	- (1.6)	(22.0)	(76.4)	
2. ท่านได้แสดงความคิดเห็นในระหว่างการประชุมค้นหาปัญหาและสาเหตุบ่อยครั้งเพียงใด				
- ประชุมเกี่ยวกับขยะและของเสีย	- 2	58	190	
	- (0.8)	(23.2)	(76.0)	

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ขั้นตอนการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม			
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
- ประชุมเกี่ยวกับการจราจร	-	3 (1.2)	58 (23.2)	189 (75.6)
- ประชุมเกี่ยวกับภูมิทัศน์	-	4 (1.6)	50 (20.0)	196 (78.4)
- ประชุมเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ	-	4 (1.6)	66 (26.4)	180 (72.0)
- ประชุมเกี่ยวกับน้ำเสีย/การระบายน้ำเสีย	-	2 (0.8)	56 (22.4)	192 (76.8)
- ประชุมเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ	-	5 (2.0)	49 (19.6)	196 (78.4)
- ประชุมเกี่ยวกับมลภาวะทางเสียง	-	3 (1.2)	45 (18.0)	202 (80.8)
- ประชุมเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน	-	3 (1.2)	51 (20.4)	196 (78.4)
3. ท่านได้เสนอแนะกิจกรรมเพื่อใช้ในการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมบ่อยครั้งเพียงใด				
- เสนอแนะการแก้ไขปัญหายขยะและของเสีย	-	3 (1.2)	58 (23.2)	189 (75.6)
- เสนอแนะการแก้ไขปัญหการจราจร	-	4 (1.6)	61 (24.4)	185 (74.0)
- เสนอแนะการแก้ไขปัญหาภูมิทัศน์	-	2 (0.8)	63 (25.2)	185 (74.0)
- เสนอแนะการแก้ไขปัญหาพื้นที่สาธารณะ	-	4 (1.6)	44 (17.6)	202 (80.8)
- เสนอแนะการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย/การระบายน้ำเสีย	-	2 (0.8)	47 (18.8)	201 (80.4)
- เสนอแนะการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ	-	3 (1.2)	59 (23.6)	188 (75.2)

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ขั้นตอนการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม			
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
- เสนอแนะการแก้ไขปัญหามลภาวะทางเสียง	-	1 (0.4)	63 (25.2)	186 (74.4)
- เสนอแนะการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ กับศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน	-	2 (0.8)	88 (35.2)	160 (64.0)

หมายเหตุ: เลขในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

จากตารางที่ 4.14 แสดงระดับการมีส่วนร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนขั้นตอนการตัดสินใจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนในขั้นตอนการตัดสินใจ อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถามตั้งแต่ระดับบางครั้งขึ้นไป พบว่า การเข้าร่วมประชุมเพื่อค้นหาปัญหาและสาเหตุปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมจำนวนมากที่สุดกับการประชุมค้นหาปัญหาและสาเหตุเกี่ยวกับขยะและของเสีย โดยมีส่วนร่วมระดับบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 38.0 ด้านการแสดงความคิดเห็นในระหว่างการเข้าร่วมประชุมค้นหาปัญหาและสาเหตุ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมจำนวนมากที่สุดในการประชุมเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ โดยมีส่วนร่วมระดับบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.4 และด้านการเสนอแนะกิจกรรมเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหามลภาวะสิ่งแวดล้อม ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมจำนวนมากที่สุดกับการเสนอแนะแก้ไขปัญหามลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน โดยมีส่วนร่วมระดับบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 35.2

1) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมตัดสินใจ

ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า การมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการตัดสินใจ ประกอบด้วยการร่วมกันค้นหาปัญหา เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา และตัดสินใจใช้วิธีการแก้ไขปัญหาใด ๆ ด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ค่อนข้างต่ำ ผิดกับกรณีของงานบุญหรือการขอความร่วมมือจากวัดเขต มักจะมีประชาชนเข้าร่วมมือได้มาก แต่ก็ไม่ใช่เป็นการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการตัดสินใจ เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในแง่ของการดำเนินกิจกรรมมากกว่าการเกิดความคิดริเริ่ม นอกจากนี้ ความรู้สึกของประชาชนในชุมชนวัดเขตซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบด้านสาธารณสุขจากเทศบาลนครเชียงใหม่ มักให้ความสำคัญกับเรื่องการแก้ไขปัญหามาที่เทศบาลนครเชียงใหม่ และที่สำคัญเทศบาลนครเชียงใหม่ ก็อาจให้การช่วยเหลือสนับสนุนทุกครั้งเมื่อได้รับเรื่องร้องเรียน โดยไม่คำนึง

ว่าวิธีการให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นจะมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ทำให้ขาดความใส่ใจในสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนและอาจรวมถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมด้วยไปอย่างน่าเสียดาย ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ประชาชนในชุมชนวัดเกตมีส่วนร่วมการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ ไม่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในยุคสมัยที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน ความรู้สึกเช่นนี้สามารถวิเคราะห์ได้จากการให้คำสัมภาษณ์ของณัฐพล มาตระกูล ตอนที่หนึ่ง ที่ว่า “...ปัญหาอะไรที่มีถ้าเรียนไปก็ได้รับการแก้ไขจากเทศบาล แต่อยากให้คนรับผิดชอบดูแลและแก้ไขปัญหาหน้าท่วมเป็นคนที่ชุมชนจะได้แก้ไขปัญหาได้ทันที...”

ดังนั้นการมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนนี้จึงมีเฉพาะกลุ่มในชุมชนแกนนำซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการชุมชน และกลุ่มอนุรักษ์ภายในท้องถิ่นเท่านั้น แม้ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการแก้ไขปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งคณะกรรมการชุมชนจะได้เรียกสมาชิกของชุมชนวัดเกตเข้าร่วมประชุมด้วยแต่เนื่องจากประชาชนในชุมชนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสมัครเข้าเป็นสมาชิก กับกลุ่มที่ไม่ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของชุมชน การแยกในชุมชนในลักษณะนี้มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมประชุมร่วมกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะบุคคลซึ่งไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกของชุมชนแม้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์บางรายซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกชุมชนยืนยันว่าเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนโดยสมัครใจ แต่ก็ดูเหมือนว่าเป็นการมุ่งเน้นการทำงานกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่วัดเกตมากกว่ากิจกรรมอื่นของชุมชนดังเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ของ ธงชัย บุญมา ว่า “...ไม่ได้เป็นสมาชิกชุมชนแต่เข้าร่วมกิจกรรม ...งานที่ทำทุกวันนี่ก็เพื่อวัด ทำเพื่อให้คงอยู่ต่อไป ไม่หวังอะไร คนทำงานก็เป็นคนเดิม เห็นหน้ากันอยู่ตลอด ต่อสู้กันมาโดยเฉพาะการสร้างพิพิธภัณฑวัตถุวัดเกต ทำงานมาแล้วทุกอย่างและทำเพราะศรัทธา...”

จากคำให้สัมภาษณ์ที่อ้างถึงข้างต้น นอกจากจะช่วยอธิบายว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเป็นเพราะความศรัทธาซึ่งมาจากความรู้สึกส่วนตัวแม้ว่าตนเองจะไม่ได้เป็นสมาชิกของชุมชนก็ตาม แต่อีกด้านหนึ่งก็เป็นการสะท้อนให้เห็นและยืนยันว่าการมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนในขั้นตอนการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมนั้นจึงมีเพียงกลุ่มบุคคลกลุ่มเดิม ๆ ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุมชนและสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ในชุมชน

ตารางที่ 4.15 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ระดับการมีส่วนร่วม			
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
1. การร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน				
- เข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหาขยะและของเสีย	- 4	54	192	
	- (1.6)	(21.6)	(76.8)	
- เข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหาการจราจร	- 2	55	193	
	- (0.8)	(22.0)	(77.2)	
- เข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหาภูมิทัศน์	- 2	57	191	
	- (0.8)	(22.8)	(76.4)	
- เข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหาพื้นที่สาธารณะ	- 3	61	186	
	- (1.2)	(24.4)	(74.4)	
- เข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหาน้ำเสีย/ การระบายน้ำเสีย	- 2	55	193	
	- (0.8)	(22.0)	(77.2)	
- เข้าร่วมกิจกรรมการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ	- 2	50	198	
	- (0.8)	(20.0)	(79.2)	
- เข้าร่วมกิจกรรมการแก้ไขปัญหามลภาวะทางเสียง	- 2	56	192	
	- (0.8)	(22.4)	(76.8)	
- เข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหามลพิษที่ส่งผลกระทบต่อ ศิลปะและวัฒนธรรม	- 4	60	186	
	- (1.6)	(24.0)	(74.4)	
2. การร่วมบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม	- 2	65	183	
	- (0.8)	(26.0)	(73.2)	
3. การร่วมบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการแก้ไข ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อศิลปะและวัฒนธรรม	- 3	64	183	
	- (1.2)	(25.6)	(73.2)	
4. การร่วมเป็นผู้ประสานงานกิจกรรมต่าง ๆ ของ ชุมชน	- 2	50	198	
	- (0.8)	(20.0)	(79.2)	
5. ร่วมบริจาควัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน การจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	- 4	64	182	
	- (1.6)	(25.6)	(72.8)	
6. ร่วมบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรม จัดการสิ่งแวดล้อม	- 2	49	199	
	- (0.8)	(19.6)	(79.6)	

หมายเหตุ: เลขในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

จากตารางที่ 4.15 แสดงระดับการมีส่วนร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนชั้นตอนการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนในชั้นตอนการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถามตั้งแต่ระดับบางครั้งขึ้นไป พบว่า การเข้าร่วมปฏิบัติงานกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมจำนวนมากที่สุดคือกิจกรรมแก้ไขปัญหาพื้นที่สาธารณะ โดยมีส่วนร่วมระดับบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.4 ในขณะที่การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานในลักษณะอื่น ๆ ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมจำนวนมากที่สุดเกี่ยวกับการบริจาคเงินเพื่อการสนับสนุนกิจกรรมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยมีส่วนร่วมระดับบางครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 26.0 รองลงมาคือ ร่วมบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อศิลปะและวัฒนธรรมชุมชน และร่วมบริจาควัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการกิจกรรมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมระดับบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.6

2) ชั้นตอนการมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม

ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า การมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมในชั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งพบในชุมชน ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักอยู่ในระดับสูง จากการสอบถามในคราวสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นบุคคลในชุมชนวัดเกตทั้งเป็นสมาชิกของชุมชนและไม่เป็นสมาชิกของชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตลอดจนงานการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนของตนเองอย่างสม่ำเสมอและ เข้าไปมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมด้วยความเต็มใจ ส่วนกรณีบุคคลอื่นซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนนั้นจาก ผลการสัมภาษณ์ตลอดจนการสังเกตภายในพื้นที่ทำให้เห็นและกล่าวได้ว่า ประชาชนของชุมชนวัดเกตเข้าไปมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมระดับต่ำ ส่วนหนึ่งมาจากความคิดเห็นว่าชุมชนวัดเกตอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้น โดยตรงอยู่แล้วจึงขาดความสนใจเข้าไปให้การสนับสนุน รวมถึงสมาชิกในชุมชนบางรายก็มีส่วนทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นในชุมชนด้วยเช่นกัน ดังเช่น การวางขยะไม่เป็นที่ทาง หรือการนำน้ำทิ้งภายในบ้านมาทิ้งลงท่อของเทศบาล หรือบางสูบน้ำจากบ่อเกรอะของตนเอง ไม่ยอมเรียกเทศบาลเข้ามาจัดการให้และปล่อยน้ำที่สูบน้ำมาทิ้งลงทางระบายน้ำทำให้น้ำเสียทางระบายน้ำเสียไปตลอดทาง

จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ชุมชนวัดเกตมีปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายด้านคงได้อธิบายให้เห็นแล้ว นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ยอมรับว่าถ้าสมาชิกในชุมชนวัดเกตให้ความสนใจช่วยเหลือกันทุกฝ่ายก็จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนมากกว่านี้ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก็คงไม่เป็นเหมือนเช่นปัจจุบัน

นี่เพราะสมาชิกในชุมชนทราบปัญหาของตนเองเป็นอย่างดี เชื่อและเชื่อว่าถ้าร่วมมือกันปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขปัญหา ก็จะถูกต้องตรงตามความต้องการมากกว่าการปล่อยให้เทศบาลหรือหน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยเหลือปัญหาอยู่ฝ่ายเดียว ผู้เข้ามาให้การช่วยเหลือนั้นแม้จะมีเครื่องมือที่พร้อม สมบูรณ์แต่ก็ขาดความเข้าใจสภาพของปัญหา สาเหตุของปัญหาทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อมได้ตรงประเด็น ดังปรากฏในคำให้สัมภาษณ์ของ ประเสริฐสุข จามรมาน ที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของคนท้องถิ่นต่อการแก้ปัญหาในพื้นที่ว่า “...ถ้าคนในท้องถิ่นมีจิตสำนึกช่วยกันดูแลแล้วตรงนี้จะไปได้ดีกว่าที่จะให้ส่วนกลางวิ่งเข้าไปหาที่เป็นไปไม่ได้ ไม่ทันเวลา หรือจะพึ่งแต่ภาครัฐ หรือเทศบาลก็ไม่มีทาง เราช่วยกันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อยากจะเรียกร้องให้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น คือ ภาคธุรกิจภาคเอกชนที่สามารถสนับสนุนได้ในหลายรูปแบบ...”

อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐก็ให้ความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกับผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นสมาชิกในชุมชน โดยเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยชุมชนถ้าชุมชนร่วมมือกันหาทางแก้ไขปัญหา ก็จะเป็นแนวทางที่สำคัญที่สุด เทศบาลนครเชียงใหม่ มีศักยภาพด้านเครื่องมือ งบประมาณ ก็จริงแต่ก็ไม่สามารถเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาให้แก่ชุมชนใดชุมชนหนึ่งได้อย่างต่อเนื่อง ถ้าชุมชนเปลี่ยนแนวคิดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมตลอดจนปัญหาของชุมชนด้านอื่น ๆ โดยกำหนดให้เทศบาลนครเชียงใหม่เป็นคนกลางในการประสานงานหรือการสนับสนุนด้านเครื่องมือ บุคลากร กฎหมาย หรืองบประมาณให้แก่ชุมชนจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุด ดังปรากฏในคำให้สัมภาษณ์ตอนหนึ่งดังนี้

“...เทศบาลช่วยเหลือเต็มที่ตามอำนาจหน้าที่ แต่ก็อย่างว่านะ ชุมชนในเทศบาลมีเยอะมาก ปกติชุมชนเขาจะมีกรรมการชุมชนอยู่แล้ว ก็ช่วยกันทำหน้าที่วางแผน แก้ไขปัญหา และเสนอไปยังเทศบาลน่าจะเวิร์คที่สุด เทศบาลเขาไม่หวังงบประมาณแล้วก็ต้องช่วยอยู่แล้ว ถ้าเห็นว่าชุมชนจะได้ประโยชน์ เทศบาลยินดีให้การสนับสนุนทุกเรื่อง ผ่านทาง ส.ท. ก็ได้หรือทำเรื่องไปที่เทศบาลก็ได้ เขารับเรื่องตลอด...”

ตารางที่ 4.16 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมรับประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม			
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
1. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อนำสิ่งของเหลือใช้มาใช้ใหม่	-	5 (2.0)	47 (18.8)	198 (79.2)
2. ท่านได้ร่วมรับข้อมูลข่าวสารและความรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	-	2 (0.8)	74 (29.6)	174 (69.6)
3. ท่านได้รับประโยชน์จากการร่วมใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ่อยเพียงใด	-	2 (0.8)	61 (24.4)	187 (74.8)

หมายเหตุ: เลขในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

จากตารางที่ 4.16 แสดงระดับการมีส่วนร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนขั้นตอนการรับประโยชน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับประโยชน์จากการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนเลย เมื่อพิจารณาเฉพาะการได้รับประโยชน์ของผู้ตอบแบบสอบถามตั้งแต่ระดับบางครั้งขึ้นไป พบว่า ได้รับประโยชน์ด้านการรับข้อมูลข่าวสารและความรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ระดับบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.6 รองลงมา ได้รับประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ่อยเพียงใด ระดับบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 24.4

3) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์

ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า การมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนการมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์ของสมาชิกในชุมชนอยู่ในระดับต่ำเนื่องจากการมีส่วนร่วมในขั้นตอนอื่น ๆ ของสมาชิกในชุมชนมีอยู่ในระดับต่ำ คงมีเฉพาะกลุ่มคณะกรรมการชุมชนและกลุ่มอนุรักษ์ค่อนข้างมีบทบาทสูง แม้ว่าภาพรวมของการได้รับประโยชน์อยู่ในระดับต่ำแต่จากผลการสัมภาษณ์ส่วนหนึ่งสามารถแยกให้เห็นว่าในแง่ของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนนั้นประชาชนในชุมชนได้รับประโยชน์ในด้านชื่อเสียงและการได้รับการยอมรับจากภายนอกค่อนข้างสูง ดังการสัมภาษณ์ พระสมุห์สุรศักดิ์ สันติกโร ซึ่งกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า “บ้านวัดเกตได้รับเลือกเป็น 1 ในชุมชนเมืองน่าอยู่ ส่วนมากจะเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมเกี่ยวกับของเก่า” ทำให้ประเมินได้ว่าประชาชนได้รับประโยชน์ด้านชื่อเสียงด้านการอนุรักษ์ไปค่อนข้างสูง เพียงแต่ในแง่ของสมาชิกในชุมชนอาจขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่แท้จริงจึงขาดความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับความภูมิใจในความร่วมมืออนุรักษ์วัฒนธรรมตลอดจนศิลปะของตนเอง

ดั่งการสัมภาษณ์ ประเสริฐสุข จามรمان ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “...คนยังไม่เข้าใจจริง ๆ ว่า จะอนุรักษ์ไปทำไม ทุกคนมองว่าการอนุรักษ์คือการเก็บรักษาของเก่าไว้ก็แค่นั้น...”

ส่วนการได้รับประโยชน์จากการจัดการสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ นั้น ประชาชนได้รับประโยชน์น้อยเพราะปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับเรื่องมลพิษทางเสียง ทางอากาศ ตลอดจนน้ำท่วม ซึ่ง ได้สร้างปัญหาให้แก่ชุมชนและสร้างผลกระทบต่อสมาชิกในชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักทุกรายให้ความคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ยังพบอยู่ในปัจจุบันรวมทั้งในลำแม่น้ำปิงก็ประสบปัญหาเช่นกันแม้ว่าปัญหาในลำแม่น้ำปิงสมาชิกในชุมชนไม่ใช่ผู้ร่วมสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นทั้งหมดก็ตามแต่ชุมชนวัดเกตเป็นชุมชนขนาดใหญ่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำนั้นก็มีส่วนเพิ่มปัญหาดูด้วยเช่นกัน ดังสุพร จินดาธนาธิกร ได้กล่าวให้เห็นตอนหนึ่งว่า “น้ำปิงคุณภาพไม่ดี บ้านหลายหลังที่ปล่อยน้ำเสียน้ำลงไป เวลาเดินไปจ่ายตลาดก็สังเกตว่าน้ำสกปรกขึ้นมาก” เช่นเดียวกับปัญหาบนถนนสัญจรรอบชุมชนวัดเกต ซึ่งสมาชิกในชุมชนไม่ใช่เป็นผู้สร้างปัญหามาด้วยกันทั้งหมดแต่ก็ต้องรับปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมด จึงมีเพียงการเรียกร้องให้บุคคลภายนอกให้ช่วยกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ดังคำกล่าวให้สัมภาษณ์ของ จ.ส.ต. ประสิทธิ์ เจริญยศ ตอนหนึ่งคือ “น่าจะมีการปรับผิวถนนให้ดีกว่านี้ และมีการรณรงค์ให้ผู้ขับรถใช้ถนนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด”

ตารางที่ 4.17 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

	การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล		ระดับการมีส่วนร่วม	
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
1. การเข้าร่วมติดตามการทำงานของกรรมการ ว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้	1 (0.4)	2 (0.8)	72 (28.8)	175 (70.0)
2. การเข้าร่วมติดตามการจัดสรรงบประมาณ ให้กับกิจกรรมของชุมชน	1 (0.4)	2 (0.8)	99 (39.6)	148 (59.2)
3. การเข้าร่วมติดตามผลการดำเนินงานของชุมชน	-	3 (1.2)	52 (20.8)	195 (78.0)
4. การเข้าร่วมพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ ผลดี ผลเสียจากโครงการเชียงใหม่เมืองน่าอยู่	-	2 (0.8)	64 (25.6)	184 (73.6)

หมายเหตุ: เลขในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

จากตารางที่ 4.17 แสดงระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนชั้นตอน การติดตามและประเมินผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนในชั้นตอนการติดตามและประเมินผล เมื่อพิจารณาเฉพาะการเข้าไป มีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถามตั้งแต่ระดับบางครั้งขึ้นไป พบว่า การเข้า การติดตามและประเมินผลการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมจำนวนมากที่สุดคือการเข้าร่วมติดตามการจัดสรรงบประมาณให้กับกิจกรรมของชุมชน โดยมีส่วนร่วม ระดับบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 39.6 รองลงมาเข้ามีส่วนร่วมติดตามการทำงานของกรรมการว่าเป็น ไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ ระดับบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.8

4) ชั้นตอนการติดตามและประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อม

ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า การมีส่วนร่วมจัดการ สิ่งแวดล้อมในชั้นตอนการติดตามและประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกในชุมชนอยู่ใน ระดับต่ำ รวมทั้งการให้สัมภาษณ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักก็กล่าวถึงเรื่อง ดังกล่าวไว้ค่อนข้างน้อย ดังนั้นการนำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมตลอดจน การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนประชาชนส่วนหนึ่งได้เข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรม เมื่อ เสร็จสิ้นแล้วก็เลิกเข้าไปขาดความสนใจเข้ามาทำหน้าที่ร่วมประเมินหรือไต่ถามจากคณะกรรมการ ชุมชนซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ประสานกิจกรรมเหล่านี้กับหน่วยงานภายนอกกับสมาชิกในชุมชน การ ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในชั้นตอนนี้อาจเนื่องมาจากสถานะของสาเหตุที่ทำให้เกิด ปัญหาคือในชุมชน เพราะคือ สถานะต่างคนต่างอยู่ ขาดความเอาใจใส่ซึ่งกันและกันจนนำไปสู่การ บริหารจัดการภายในชุมชน ดังคำพูดของ พาที ชัยนิลพันธ์ ได้สะท้อนให้เห็นถึงอุปสรรคต่อการเข้า มามีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล “มันก็มีทุกที่ที่มีปัญหาจุกจิก การสื่อสารไม่ค่อยเข้าใจ เวลา มีปัญหาต้องวิ่งเข้าไปแก้ไข แต่บางทีก็มีคนป่วน มีปัญหาที่ต้องเข้าไปอธิบาย”

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในชั้นตอนการเข้าร่วมปฏิบัติ กิจกรรมก็เป็นส่วนหนึ่งของการสะท้อนแนวทางของการเข้ามามีส่วนร่วมในชั้นตอนอื่นๆ ของ ชุมชน โดยเฉพาะการสะท้อนจากสมาชิกในชุมชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชนเกิดจากความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม ต้องการเข้าไป เพราะมีความเชื่อถือหรือศรัทธาแก่บุคคลตลอดจนสิ่งที่เคารพนับถือจึงเข้าไปมีส่วนร่วมปฏิบัติ กิจกรรมในโครงการ ส่วนโครงการอื่น ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมซึ่งเป็นโครงการของรัฐดังเช่น โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลนครเชียงใหม่ ประชาชนจะไม่ค่อยเข้าไปมีส่วนร่วมใน การประเมินผลหรือในชั้นตอนอื่น ๆ ของการมีส่วนร่วมเท่าใดนัก สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะ

สมาชิกในชุมชนวัดเกตมีความรู้สึกเกี่ยวกับความไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาใดๆ ให้แก่ชุมชนได้มากนัก จนนำไปสู่การเพิกเฉยเข้าร่วมในขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ดังสะท้อนได้จากการให้สัมภาษณ์ของ วรวิมล ชัยรัต ที่แสดงให้เห็นว่าสมาชิกในชุมชนวัดเกตขาดความเชื่อมั่นในกิจกรรมของโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ดังคำพูดต่อไปนี้

“...การที่คนจะเข้าร่วมอะไรกับองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ ก็ต้องดูว่าเขาสามารถทำได้ตามที่เขียนหรือไม่ คือ ความไว้วางใจ แต่เท่าที่ดู การดูแลเรื่องความปลอดภัย ความสะอาดของเทศบาล ก็เห็นกันอยู่ ขณะเคลื่อนกลาด เหม็นอีกต่างหาก อย่างช่วงกลางวันถ้าเราอยากเดินสูดอากาศ ลองเดินไปตามฟุตบาทสูงเกือบถึงเข่าก็ขึ้นไม่ไหว แลก็มีไม้เสียบลูกชิ้นถุงพลาสติกเรียกราคาข้างทาง...”

ตารางที่ 4.18 การส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาลี้ภัยสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ

ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่รัฐ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. คอยกระตุ้น ส่งเสริม และประสานงานให้ชุมชนได้รับความสะอาดมากขึ้น	60	24.0
2. การให้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน	67	26.8
3. การให้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน	70	28.0
4. สนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน	76	30.4
5. สนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ	86	34.4
6. สนับสนุนให้มีการวางแผนการดำเนินงานของชุมชน	81	32.4
7. การเปิดโอกาส/สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	81	32.4

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.18 แสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้านเจ้าหน้าที่รัฐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยจากเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 34.4 เกี่ยวกับการ

สนับสนุนให้มีการวางแผนการดำเนินงานของชุมชน และเกี่ยวกับการเปิดโอกาส/สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลเป็นอันดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 32.4 และสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน มีอิทธิพลเป็นอันดับที่สาม คิดเป็นร้อยละ 30.4

1. ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่รัฐ

การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามความรู้สึกของประชาชนซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่รัฐมีผลบวกต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมก็คือการสนับสนุนงบประมาณ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งที่เป็นข้อด้อยก็คือ การคอยกระตุ้น ส่งเสริม และประสานงานให้ชุมชนได้รับความสะดวกมากขึ้น ส่วนความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องในเชิงบวก ก็คือการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน โดยเทศบาลนครเชียงใหม่ ตลอดจนหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกอย่างสม่ำเสมอ การส่งเสริมให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตก็ล้วนแต่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น หรือการส่งเสริมเพื่อรณรงค์การกำจัดขยะระดับครัวเรือน ในชุมชน คัดเลือกสมาชิกในชุมชน ไปรับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการขยะที่จังหวัดพิษณุโลก เมื่อกลับมาก็นำความรู้ไปเผยแพร่แก่ผู้นำชุมชน ตลอดจนสมาชิกชุมชนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกขยะและนำขยะไปจำหน่ายให้แก่โครงการธนาคารขยะ แต่ปัจจุบันนี้ดูเหมือนว่าโครงการนี้ได้รับความสนใจจากประชาชนน้อยลงไปมาก

การเข้าจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนตลอดจนโครงการอื่น ๆ ในชุมชนโดยหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้นที่ไม่ได้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและนำไปสู่ความเคยชินของสมาชิกในชุมชน หากมีปัญหาสิ่งแวดล้อมใด ๆ ก็หวังให้เทศบาลนครเชียงใหม่หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหา ถ้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือล่าช้าก็เรียกร้อง จนนำไปสู่ความเคยชิน สภาพเช่นนี้สังเกตได้จากการให้สัมภาษณ์ตอนหนึ่งโดย อนันต์ ฤทธิ์เดช ซึ่งกล่าวว่า “..ส่วนเทศบาลก็ช่วยทางอ้อม เขาบอกว่าทางชุมชนต้องการอะไรก็ให้บอกเขาสนับสนุน บางอย่างก็ช้า บางอย่างก็เร็วก็ต้องทำใจ ในเรื่องการพัฒนาเขาก็ส่งรถมาช่วยแรก ๆ ที่เป็นชุมชนก็เหมือนจับปูใส่กระด้ง ตอนนี่ก็ดีขึ้นมา...” กรณีเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่ามีส่วนอย่างยิ่งต่อความเคยชินการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกในชุมชน ยิ่งกว่านั้นเทศบาลนครเชียงใหม่ก็แทบจะไม่มีกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการกำจัดขยะในพื้นที่เลย การจัดเก็บขยะจึงกลายเป็นเรื่องของเทศบาลนครเชียงใหม่ไปฝ่ายเดียว อย่างไรก็ตามการที่เทศบาลนครเชียงใหม่

ได้ดำเนินการจัดการปัญหาขยะตลอดจนปัญหาอื่น ๆ ในพื้นที่ ดูเหมือนว่าจะเป็นการสร้างความไม่พึงพอใจให้แก่ประชาชนในแต่ละส่วนของพื้นที่อยู่บ้าง ความรู้สึกเหล่านี้มาจากความเท่าเทียมในคิดค่าใช้จ่ายในการให้บริการจัดเก็บขยะ ตลอดจนความสม่ำเสมอในการเข้าไปดูแลพื้นที่เพื่อการจัดเก็บขยะในพื้นที่ และเรียกร้องให้เทศบาลนครเชียงใหม่พยายามแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ดังสะท้อนให้เห็นจากการให้สัมภาษณ์ของ วรวิมล ชัยรัตน์ ตอนหนึ่งดังนี้

“...แทบไม่มีการณรงค์ที่จะไม่ให้เกิดขยะหรือว่ามีการขอความร่วมมือจากชาวบ้านให้ช่วยกันเก็บขยะหน้าบ้านตัวเอง แล้วเทศบาลก็ไม่ได้จัดเก็บแบบเสมอภาค คนที่มีบ้านติดถนนเสียค่าเก็บขยะ 20-40 บาท ราคาที่ดินหากประเมินก็แพงกว่า แต่คนที่บ้านอยู่ในซอยรถเล็กเข้าไปเก็บคิดบ้านละ 200 บาท/เดือน มีหน้าข้างบางครึ่ง 7 วันมาที ขยะกองสูง ถามว่าเราอยู่ด้านในเราก็เสียภาษีในอัตราเดียวกัน แต่เราได้รับบริการที่ไม่เท่าเทียมกัน ก็เลยถามว่าเราเป็นประชาชนชั้นอะไร ที่ดินเราก็ราคาถูกกว่า จริงอยู่ที่การประเมินภาษีบำรุงท้องที่มันต่ำกว่า แต่ก็แค่ไม่กี่บาท แต่ต้องเสียค่าเก็บขยะต่างจากคนที่อยู่ริมถนนที่บางเดือนแค่ 20-40 บาท บางบ้านก็ไม่ต้องเสียเลย

เมื่อเป็นอย่างนี้ เลยคิดว่าน่าจะลองทบทวนบทบาทของเทศบาลว่าหน้าที่จริง ๆ คืออะไร อย่างถนนทางบ้านวัดเกต เคยบอกไปแล้วเมื่อสมัยที่พวกเราทำ “ฮ่วมกั๊ด ฮ่วมใจ พัฒนาวัดเกต” เราบอกว่าอยากได้ทางเดินเท้าที่ดี สวยงาม เดินง่าย พร้อมกับระบบระบายน้ำที่ดี เราไม่อยากจะฟุตบอลสูงๆ เพราะถนนบ้านเราแคบ ให้เป็นทางเรียบไปติดรั้วและซ่อนระบบระบายน้ำอย่างมีหลักวิชาการ มีฟุตบอลสวยงามให้เข้ากับสถาปัตยกรรมของย่านวัดเกต เขาก็รับปาก เทศมนตรีรับแต่ก็หายไปเลย ปรากฏว่ามีชาวบ้านบางคนเข้ามากระซิบบอกว่า ฟุตบอลจะพัง เจ้ไม่ใช้คนใหญ่คนโต ไม่มีตำแหน่ง ถ้ามีตำแหน่งไปเป็นหัว เป็นอะไรซักอย่างเขาถึงจะฟัง ถ้าเป็นชาวบ้านธรรมดาพูดจนปากเปียกปากแฉะเขาก็ไม่ฟัง แล้วแต่เขา บอกไปแล้ว...”

การให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการภายในพื้นที่ของหน่วยงานราชการที่ขาดความยืดหยุ่นหรือไม่สามารถควบคุมวิธีการเข้าไปจัดการในพื้นที่ให้ทั่วถึงและครอบคลุมจนนำไปสู่ความรู้สึกไม่ยุติธรรม จนอาจลุกลามไปถึงการเข้าละเว้นเข้าไปมีส่วนร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยสมาชิกในชุมชน

ตารางที่ 4.19 การส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
ของชุมชน

ปัจจัยด้านชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. แจ้งข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมแจ้งแก่สมาชิก ในชุมชน	71	28.4
2. แจ้งข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อศิลปและ วัฒนธรรมของชุมชน	71	28.4
3. ผู้นำชุมชนกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเข้าไปมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา ของชุมชน	72	28.8
4. ผู้นำเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่	83	33.2
5. ผู้นำยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	78	31.2
6. ชุมชนได้พัฒนาฐานข้อมูลความเป็นมาของชุมชนอย่าง สม่ำเสมอ	67	26.8
7. การพยายามสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน	90	36.0

จากตารางที่ 4.19 แสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้านชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ปัจจัยจากชุมชนเกี่ยวกับการพยายามสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 36.0 เกี่ยวกับผู้นำเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีอิทธิพลเป็นอันดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 33.2 และผู้นำยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีอิทธิพลเป็นอันดับที่สาม คิดเป็นร้อยละ 31.2

2) ปัจจัยด้านชุมชน

การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามความรู้สึกของประชาชนซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยด้านชุมชนที่เป็นบวกก็คือการสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน รองลงมา ก็คือผู้นำชุมชนเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ แต่เรื่องด้อยสำหรับปัจจัยนี้คือการพยายามส่งข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมตลอดจนการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมให้แก่ประชาชน อย่างไรก็ตามความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความพยายามสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน ได้สะท้อนให้เห็นข้อเท็จจริงของชุมชนวัดเกตได้ค่อนข้างชัดเจน เพราะในสถานการณ์ปัจจุบันของชุมชนก็คือ ภายในชุมชนวัดเกตมีสมาชิกใน

ชุมชนอยู่ 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรก การเป็นสมาชิกของชุมชน โดยการสมัครผ่านคณะกรรมการชุมชน และลักษณะที่สอง คือ การเป็นสมาชิกในชุมชน โดยไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกของชุมชน อย่างไรก็ตามการเป็นสมาชิกของชุมชนหรือไม่เป็นสมาชิกของชุมชนนั้น ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันหากแต่การไม่ได้เป็นสมาชิกของชุมชนจะขาดโอกาสเกี่ยวกับเรื่องกลไกการช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากรัฐ ดังการให้สัมภาษณ์ของประมวล จิตนุ้ม ซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชนวัดเกต ซึ่งกล่าวว่า “ได้สมัครเป็นสมาชิกชุมชน จะมีสิทธิกู้เงินล้าน” ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สมาชิกในชุมชนที่ค่อนข้างมีฐานะดีจะไม่สนใจสมัครเป็นสมาชิกของชุมชนเท่าที่ควร การสมัครหรือไม่สมัครเป็นสมาชิกของชุมชนเพียงเพราะเงื่อนไขดังกล่าวดูเหมือนจะไม่เพียงพอสำหรับการนำมาอธิบายประกอบเกี่ยวกับความพยายามของผู้นำชุมชนสำหรับการสร้างความสามัคคีในชุมชน แต่ผู้ให้สัมภาษณ์หลายรายได้กล่าวในทิศทางเดียวกันว่า การสมัครเป็นสมาชิกหรือไม่เป็นสมาชิกของชุมชนนั้นส่วนหนึ่งมาจากความรู้สึกถึงความไม่สามัคคีกัน ในชุมชนตามที่ตนเองรู้สึกหรือสัมผัสมาโดยตลอดในช่วงเวลาอันยาว ดังเห็นได้จากการสัมภาษณ์ ไพรินทร์ เจนตระกูล ตอนหนึ่งว่า “...ไม่เป็นสมาชิกชุมชน คิดว่าเดี๋ยวก็ดีเดี๋ยวก็แบ่งแยก ไม่ค่อยสามัคคีกัน กิจกรรมแบ่งเป็นของชุมชนกับของวัด (ไม่ค่อยไปด้วยกัน) ตนเองจะเลือกไปทำกิจกรรมกับวัดบ้าง...”

เช่นเดียวกับการให้สัมภาษณ์ของอังเกีย แซ่ลี่ ก็กล่าวถึงเหตุผลของการไม่สมัครเป็นสมาชิกของชุมชนก็เนื่องจากชุมชนค่อนข้างขาดความสามัคคี ทำให้ปฏิเสธการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนคงมีเฉพาะกิจกรรมการทำบุญที่วัดเท่านั้น ดังเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“...ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกชุมชน แต่ก็รู้สึกว่าเป็นสมาชิกโดยปริยาย ที่ไม่สมัครก็เพราะไม่ค่อยชอบ ไม่ถูกกันเป็นการส่วนตัวมาตั้งนานแล้ว และอีกเหตุผลหนึ่งก็คือไม่ค่อยเดือดร้อน และไม่ต้องการความช่วยเหลืออะไร การบริการที่ได้รับก็มีพ่นยาของเทศบาล แต่ถ้ามีการประชุม หรือประกาศอะไรก็ไม่เคยไป แต่ไปทำบุญที่วัดเกต ถ้าออกกำลังกายก็ไม่ได้ไปร่วมกับกลุ่มผู้สูงอายุ ออกกำลังกายเองที่บ้าน...”

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านชุมชนเกิดขึ้นจากความรู้สึกถึงความรู้สึกสามัคคีของสมาชิกในชุมชนเป็นสำคัญ การเป็นสมาชิกในชุมชนโดยไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกของชุมชน มีส่วนสำคัญอย่างหนึ่งต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อม และมีส่วนสำคัญต่อการรับข่าวสารจากชุมชนและตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

ตารางที่ 4.20 การส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยเน้นความศรัทธาหรือความเชื่อถือ

ปัจจัยด้านความศรัทธาหรือความเชื่อถือ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเชื่อถือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ	60	24.0
2. การเชื่อถือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับศิลปะและวัฒนธรรมชุมชน	59	23.6
3. มีความศรัทธาต่อบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม	55	22.0
4. ศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ	66	26.4
5. มีความศรัทธาต่อผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น	68	27.2
6. ศรัทธาในวิธีการทำงาน/กิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม	66	26.4
7. ศรัทธาต่อวัดและสถานที่ที่ร่วมกิจกรรม	121	48.4
8. รู้สึกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นไปอย่างอิสระ ไม่มีใครบังคับ	69	27.6
9. ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความหลากหลาย เมื่อเข้ามาแล้ว ได้มีการแลกเปลี่ยนกัน	57	22.8
10. มีการฟื้นฟูและร่วมกันรักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น กลุ่มช่างฟ้อน ดนตรีล้านนา	57	22.8

จากตารางที่ 4.20 แสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้านความศรัทธาหรือความเชื่อถือ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยด้านความศรัทธาและความเชื่อถือเกี่ยวกับศรัทธาต่อวัดและสถานที่จัดกิจกรรม มีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 48.4 เกี่ยวกับประชาชนรู้สึกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างอิสระ ไม่มีการบังคับ โดยบุคคลอื่น มีอิทธิพลเป็นอันดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 27.6 และมีความศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ และเกี่ยวกับศรัทธาในวิธีการทำงานกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลเป็นอันดับที่สาม คิดเป็นร้อยละ 26.4

3) ปัจจัยด้านความศรัทธาและเชื่อถือ

การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามความรู้สึกของประชาชนซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยด้านความศรัทธาและความเชื่อทางบวกก็คือความศรัทธาต่อวัดและสถานที่ร่วมกิจกรรม ส่วนความรู้สึกทางลบก็คือ การมีความศรัทธาต่อบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม การ

รื้อฟื้นและร่วมกันรักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่น และการมีโอกาสดำเนินการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านศรัทธาและความเชื่อมาจากวัดเกตซึ่งเป็นวัดที่มีความเก่าแก่และปัจจุบันก็ถูกใช้เป็นสถานที่แสดงสิ่งของ ซึ่งแสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรมของเชียงใหม่ ในขณะที่ความเชื่อถือต่อบุคคลหรือผู้นำของชุมชนมีส่วนต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนค่อนข้างน้อย ผลการวิจัยจากแบบสอบถามเป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อมูลซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก ส่วนใหญ่กล่าวในทำนองเดียวกันว่า การเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญในชุมชนมักเป็นกิจกรรมของวัดเป็นสำคัญ ทั้งผู้ที่เป็นสมาชิกของชุมชนและไม่เป็นสมาชิกของชุมชนแต่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดเกตล้วนแต่มีความเชื่อและความศรัทธาต่อวัดเป็นสำคัญ ดังที่นายอึ้งเกีย แซ่ลี ซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกของชุมชนแต่ก็มักเข้าร่วมกิจกรรมโดยเฉพาะการทำบุญที่วัดเกตอยู่บ่อย ๆ ดังคำพูดตอนหนึ่งว่า “แต่ถ้ามีการประชุม หรือประกาศอะไรก็ไม่เคยไปแต่ไปทำบุญที่วัดเกต” รวมทั้งการสัมภาษณ์ของธงชัย บุญมา ก็เป็นไปในทำนองเดียวกันโดยมีเหตุผลว่า มาจากความศรัทธาเฉพาะตัว “งานที่ทำทุกวันนี่ก็เพื่อวัด ทำเพื่อให้คงอยู่ต่อไป ไม่หวังอะไร คนทำงานก็เป็นคนเดิม เห็นหน้ากันอยู่ตลอด ต่อสู้กันมาโดยเฉพาะการสร้างพิพิธภัณฑ์วัดเกต ทำงานมาแล้วทุกอย่างและทำเพราะศรัทธา”

ด้วยเหตุของความศรัทธาที่มีต่อวัดและมีส่วนสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมหรือการทำบุญ ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งเห็นว่า ควรแปรวิกฤตให้เป็นโอกาสด้วยการใช้วัดซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนเป็นสำคัญ วิกฤตของชุมชนก็คือความสามัคคีในชุมชนหากนำวัดมาเป็นเครื่องมือโน้มน้าวจิตใจจะช่วยสร้างโอกาสให้เกิดความสามัคคีได้ไม่ยากเย็นนัก ดังความเห็นของ อนันต์ ฤทธิเดช ตอนหนึ่งว่า “...บ้านวัดเกตจะแตกต่างจากชุมชนอื่นๆ คือ ความสามัคคี ความร่วมมือ ความเจริญจะออกจากวัดไปสู่ชุมชน...”

หลังจากที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง ไม่ว่าจะเป็นแบบสอบถามที่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 30 คน เพื่อค้นหาคำตอบทั้ง 3 ข้อ คือศึกษาลักษณะเมื่อนำอยู่ตามความคิดเห็นของชุมชน เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน และเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน พบว่า ลักษณะเมื่อนำอยู่ตามความคิดเห็นของชุมชนนั้น ควรมีลักษณะดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการของชุมชน ควรมีความโปร่งใสและยุติธรรม ยึดหลักผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ชักชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุก ๆ ขั้นตอนโดยอาศัยกลุ่มหรือแกนนำที่มีบทบาทที่ได้รับยอมรับ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ เทศบาล คณะกรรมการชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรภายนอก

2. การให้ความช่วยเหลือกันหรือการจัดการสิ่งแวดล้อม อยู่บนพื้นฐานของการวางแผนการจัดการปัญหาที่อยู่ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีการเอาใจใส่จากรัฐอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังนำเอากฎหมายหรือเทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้ได้อย่างจริงจัง

3. ทางด้านสิ่งแวดล้อม ต้องสามารถควบคุมของเสียในดิน ในน้ำ และในอากาศได้ และไม่มีเสียงดังเกินไป ประชาชนมีจิตสำนึกและความภูมิใจในประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น ประชาชนมีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐานและราคาไม่แพง มีระบบการวางผังเมืองที่ดี

สภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนวัดเกตที่พบเห็น ได้แก่

1. ปัญหาการระบายน้ำหรือน้ำท่วม สภาพน้ำขังในช่วงน้ำท่วมหรือน้ำนอง
2. ปัญหาความแออัดของชุมชน ในบางบริเวณ
3. ปัญหาการเพิ่มขึ้นของธุรกิจบริการ ร้านอาหารและเครื่องดื่มขนาดใหญ่ ที่เป็นปัญหาที่เกิดจากร้านค้านอง หรือปัญหาจากลูกค้า
4. ปัญหามลภาวะทางเสียง จากการจราจรหรือเสียงจากธุรกิจบริการ
5. ปัญหาการสูญเสียศิลปวัตถุที่เก่าแก่
6. ปัญหาถนนคับแคบและไม่มีทางเท้าสำหรับผู้พิการ
7. ปัญหาขยะและการจัดการขยะ ซึ่งก็พอมีบ้างโดยเฉพาะช่วงเทศกาลต่างๆ

สาเหตุของปัญหา เกิดจาก 3 สาเหตุใหญ่ๆ คือ

1. ความเจริญเติบโตที่รวดเร็วของเมืองเชียงใหม่ เมื่อความเจริญเข้ามา ก็ส่งผลให้มีการอพยพเข้ามาหางานทำในเมือง ส่งผลให้จำนวนคนมีมากขึ้นด้วย
2. การเพิ่มขึ้นของประชาชนในชุมชนวัดเกต การเปลี่ยนแปลงไปในทางเจริญของวัตถุ นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงสภาพที่อยู่อาศัยในชุมชนวัดเกตตลอดจนบริเวณอื่น ๆ ของตัวเมือง
3. ขาดการเหลียวแลจากทางการในบางประเด็น

ด้านการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน

การมีส่วนร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนขั้นตอนการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน จะมีบ้างบางครั้งก็คือกิจกรรมแก้ไขปัญหานั้นที่สาธารณะ ในขั้นตอนการรับประโยชน์ มีบ้างเป็นบางครั้งในด้านการรับข้อมูลข่าวสารและความรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนในขั้นตอนอื่นๆ สมาชิกในชุมชนมีอยู่ในระดับต่ำ คงมีเฉพาะกลุ่มคณะกรรมการชุมชนและกลุ่มอนุรักษ์ค่อนข้างมีบทบาทสูง

ส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน มี 2 ปัจจัยหลัก ก็คือปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่รัฐ การสนับสนุนงบประมาณ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านชุมชน การสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน ผู้นำชุมชนเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University =
All rights reserved